**********CAR-RT-SORT** CR2924
(2 1) 2-CL
CESLOVAS GRINCEVICIUS
2924
7132 S MOZART ST
CHICAGO IL 60629-3029

Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo Biblioteka

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

IŠEIVIJOS LIETUVIŲ DIENRAŠTIS
4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TELEFONAS (312) 585-9500
TELEFAKSAS (312) 585-8284

Vol. LXXXIII Kaina 35 c. ANTRADIENIS — TUESDAY, BIRŽELIS — JUNE 2, 1992 Nr. 107

Baltijos asamblėjos sesija

Pirmadienio žinios iš Lietuvos

Vilnius. Birželio 1 d. (Elta) — Palangoje įvyko Baltijos asamblėjos antroji sesija. Joje dalyvavo Lietuvos, Latvijos ir Estijos parlamentarų delegacijos. Šiaurės ir Europos tarybų parlamentinės delegacijos, Beneliukso parlamento atstovai, svečiai iš Rusijos.

Kalbėdamas sesijoje NATO generalinio sekretoriaus pavaduotojas Filiph Merrill pasakė, jog NATO bloko gynybos minsitrai, priėmė komunikatą dėl Rusijos armijos išvedimo iš Baltijos šalių ir laukia konkrečių pasiūlymų, kaip jie galėtų prisidėti, kad derybos su Rusija būtų kuo efektyvesnės. Jis pabrėžė, kad trijų Baltijos valstybių suvienytas pastangas greičiau parems pasaulis. F. Merrill palinkėjo būti aktyvesniais diplomatinėse sferose, išreiškė įsitikinimą, kad artimiausiu metu bus užmegzti ryšiai tarp NATO ir Baltijos šalių.

Buvo priimti komitetų parengti dokumentai: rekomendacijos Baltijos valstybių juridinio biuro reglamentui ir teisinės pagalbos sutarčiai, rekomendacijos dėl suderintų veiksmų švietimo, kultūros ir mokslo srityje, dėl komunikacijų sistemų plėtojimo ir dėl bendrų suderintų veiksmų aprūpinant energetiniais ištekliais.

Taip pat buvo priimtas kreipimasis dėl Rusijos kariuomenės išvedimo iš Baltijos valstybių teritorijos. Jame pažymima, jog Rusijos armija ir toliau pažeidinėja Baltijos valstybių suverenitetą, kad Baltijos įtampos židinys gali tapti papildomu nestabilumo faktoriumi Europoje. Kreipdamasi į visus parlamentus ir tarpparlamentines organizacijas padėti visiškai likviduoti nusikalstamo Ribbentropo-Molotovo pakto pasekmes, Baltijos asamblėja mano, jog tikslinga Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo konferencijos atstovams, kaip autoritetingiems stebėtojams, dalyvauti dvišalėse Baltijos valstybių derybose su Rusija dėl kariuomenės išvedimo. Siūloma įtraukti šiuos klausimus į valstybių — Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo konferencijos dalyvių vadovų pasitarimui Helsinkyje teikiamus dokumentus.

Kita Baltijos asambėljos sesija numatyta surengti 1992 metų lapkričio mėnesį Estijoje.

Pertrauka — „tik" pusei amžiaus

Po 52 metų pertraukos Taline įvyko trijų Baltijos respublikų, Danijos, Norvegijos, Švedijos, Suomijos geodezijos, žemės tvarkymo valstybinių institucijų vadovų, šių sričių specialistų susitikimas. Tokie susitikimai prieš karą vykdavo reguliariai. Paskutinysis jų buvo planuojamas 1940 metų rugpjūtyje, bet, dėl prasidėjusios Pabaltijo okupacijos, įvyko jau be Lietuvos, Latvijos ir Estijos atstovų.

Taline buvo aptartos Šiaurės šalių pagalbos Baltijos valstybėms galimybės, bendrų tarptautinių projektų įgyvendinimo, kiti klausimai.

Nutarta tokius susitikimus rengti nuolat. Artimiausias jų turėtų įvykti šių metų rudenį Stokholme.

Lietuvos krepšiniui — 70

Iškilmingas Lietuvos krepšinio 70-mečio minėjimas įvyko Kauno sporto halėje: čia buvo pagerbti geriausi visų laikų mūsų krašto krepšininkai, surengots Lietuvos vyrų rinktinės palydos į olimpinį atrankos turnyrą, buvo platinami jubiliejiniai suvenyrai, įžymaus krepšininko Stasio Stankaus knyga apie šimtametį šios sporto šakos kelią pasaulyje.

Tarptautinei vaikų gynimo dienai

Vilniuje prasidėjo tris dienas truksiantis tarptautinis kongresas „Mūsų vaikas", skirtas Tarptautinei vaikų gynimo dienai. Jį organizavo Agentūra SOS vaikai. Kongreso dalyviai skaitys pranešimus apie vaiko sveikatos apsaugą, apie negimusios gyvybės išsaugojimą. Dalyvauja svečiai iš Danijos, Suomijos, Prancūzijos, Rusijos, Latvijos, Estijos, Olandijos ir kitų valstybių.

Žemėlapių leidėjai sienų nekeis

Rygoje vyko Lietuvos, Latvijos, Estijos bei Rusijos geodezijos ir kartografijos valstybinių institucijų vadovų susitikimas. Jo metu buvo pasirašytos dvišalės Lietuvos-Rusijos ir Latvijos-Rusijos valstybinių tarnybų bendradarbiavimo sutartys. Šalys įsipareigojo leidžiamuose žemėlapiuose nekeisti valstybinių sienų ribų, kol nebus priimti atitinkami tarpvasltybiniai susitarimai. Susitikime aptarti žemėlapių originalų, gravimetrinių duomenų, aero bei kosminių nuotraukų, įvairių techninių ataskaitų ir kitos specialios medžiagos perdavimo klausimai. Rusijos geologijos ir kartografijos komiteto pirmininkas Nikolai Ždanov užtikrino, kad komiteto jurisdikcijoje esanti medžiaga bus perduota Lietuvai neatlygintinai dar šiemet.

Lietuva — tarptautinėje foto federacijoje

Fotomenininkų sąjunga gavo žinią iš Liuksemburgo, kad Lietuva priimta į tarptautinę meninės fotografijos federaciją (FIAP), nuo šiol jungiančią jau 66 pasaulio valstybes. Tarptautinės organizacijos atstovu mūsų Respublikoje paskirtas žinomas fotomenininkas Vitalijus Butyrinas. Jam taip pat suteiktas aukščiausias — Federacijos Meistro (MFIAP) vardas. Tokius titulus buvusiose socialistinėse šalyse yra pelnę tik trys žmonės. Šiemet jie suteikti dviem fotomenininkams iš vienuolikos kandidatų visame pasaulyje.

Atominio saugumo centras bus Lietuvoje

Gegužės 19-21 dienomis Paryžiuje vyko labiausiai išsivysčiusių Vakarų valstybių organizacijų, tvarkančių atominio saugumo reikalus, konferencija. Į ją buvo pakviesti ir Lietuvos, Rusijos bei Ukrainos specialistai. Lietuvai atstovavo Genadijus Lipunovas, einantis Lietuvos Respublikos valstybinės atominės energetikos inspekcijos viršininko pareigas. Jis pasiūlė organizuoti Lietuvoje Tarptautinį atominio saugumo konsultacinį centrą. Šiam pasiūlymui buvo pritarta.

(A.M.)

Kurdų moterys Irake pirmą kartą balsuoja rinkimuose savo istorijoje, kad išrinktų savo vadą.

Birželio 14 d. referendumas

Washingtonas, 1992 gegužės 29 d. — Lietuvos ambasada Washingtone praneša, kad birželio 14 d. Lietuvoje įvyks referendumas dėl buvusios SSRS kariuomenės išvedimo iš Lietuvos. Amerikoje esantys lietuviai, turintys teisę balsuoti, raginami šiame referendume dalyvauti.

Lietuvių visuomenės informacijai, ambasada skelbia balandžio 27 d. Aukščiausiosios Tarybos nutarimą dėl birželio 14 d. referendumo.

Dėl referendumo paskelbimo piliečių valiai pareikšti dėl buvusios SSRS kariuomenės besąlygiško ir neatidėliotino išvedimo iš Lietuvos Respublikos teritorijos 1992 metais ir žalos Lietuvai atlyginimo

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba,

pabrėždama, kad Lietuvos žmonės dar 1989 metais per 1,5 milijono parašų buvo išreiškę savo valią, jog SSRS kariuomenė turi būti išvesta iš Lietuvos Respublikos teritorijos,

konstatuodama, kad šis Lietuvos žmonių reikalavimas iki šiol yra neįvykdytas,

pabrėždama, kad delsimas išvesti neteisėtai Lietuvos Respublikos teritorijoje tebesančią buvusios SSRS kariuomenę yra šiurkštus Lietuvos Respublikos suvereniteto, Jungtinių Tautų organizacijos įstatų bei Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos pagrindinių dokumentų nuostatų pažeidimas,

įsitikinusi, kad pakartotinas ir sukonkretintas Lietuvos Respublikos piliečių valios pareiškimas dar iki Helsinkio susitikimo pabaigos paskatintų neteistai tebesančios kariuomenės besąlygišką ir visišką išvedimą dar 1992 metais bei palengvintų Helsinkio susitikimo darbą,

būdama ypatingai susirūpinusi, kad užsitęsęs buvusios SSRS kariuomenės išvedimas sudaro nuolatinę grėsmę ne tik Lietuvos Respublikos piliečių ir Lietuvos valstybės saugumui, bet ir taikai bei stabilumui Baltijos regione ir visoje Europoje,

nutaria:

1. Paskelbti 1992 m. birželio 14 d. referendumą piliečių valiai pareikšti dėl buvusios SSRS kariuomenės, dabar priklausančios Rusijos Federacijai, besąlygiško ir neatidėliotino išvedimo iš Lietuvos Respublikos teritorijos 1992 metais ir dėl padarytos Lietuvai žalos atlyginimo;

2. Įrašyti į slapto balsavimo biuletenį tokį Lietuvos Respublikos piliečių valios pareiškimui teikiamą tekstą:

„Aš reikalauju, kad buvusios SSRS kariuomenės išvedimas iš Lietuvos Respublikos teritorijos būtų pradėtas tuoj pat ir užbaigtas 1992 metais ir kad būtų atlyginta Lietuvos žmonėms bei Lietuvos valstybei padaryta žala.

Taip. Ne".

Piliečio valią išreiškiantis atsakymas paliekamas neišbrauktas.

3. Pavesti Lietuvos Respublikos rinkiminei komisijai vykdyti Lietuvos Respublikos referendumo komisijos įgaliojimus, o Lietuvos Respublikos vyriausybei — pakviesti stebėti referendumą užsienio šalių ir tarptautinių organizacijų atstovus.

Referendumo rezultatai Amerikoje

Washingtonas, 1992 gegužės 29 d. — Lietuvos Ambasada Washingtone praneša, kad gegužės 23 d. Lietuvos referendume dėl prezidento institucijos atkūrimo dalyvavo 3327 Jungtinėse Amerikos Valstijose esantys lietuviai.

Prezidento Institucijos atkūrimui pritarė 3239 balsuotojai (97%). Nepritarė 59(2%), o likusiųjų balsavimo biuleteniai rinkiminių komisijų buvo pripažinti negaliojančiais.

Kaip išaiškėjo, dauguma referendume balsuojančių Lietuvoje pritarė prezidento institucijos atkūrimui, tačiau toji dauguma nesudarė daugiau kaip 50 nuošimčių visų Lietuvos rinkėjų, t.y. turinčių teisę balsuoti. Tuo remiantis, pagal įstatymą, siūlymas įkurti prezidento instituciją atmestas.

Lietuvos ambasada dėkoja JAV Lietuvių Bendruomenei, sugebėjusiai per trumpą laiką suorganizuoti net 50 rinkiminių apylinkių ir tvarkingai pravesti rinkimus. Nuoširdžiai dėkojame visų apylinių rinkiminių komisijų nariams, o ypatingai JAV Lietuvių Bendruomenės krašto valdybos pirmininkui Vytui Maciūnui, visuomeninių reikalų tarybos pirmininkui Algimantui Gečiui, bei krašto valdybos vicepirmininkui organizaciniams reikalams Gintarui Čepui.

TRUMPAI IŠ VISUR

— **Lietuvos Respublika** jau sumokėjo Jungtinėms Tautoms jai skirtą mokestį už 1991 metus, kai buvo priimta nare į šią tarptautinę organizaciją. Lietuva sumokėjo 86,000 dol. Galutinai dar nėra nustatyta, kokią sumą teks mokėti reguliariai. Lietuvos, Estijos ir Latvijos mokestis bus nustatytas 52 sesijoje, kuri bus šį mėnesį.

— **Jungtinių Tautų** Generaliniam sekretoriui įteiktame pranešime sakoma, jog Vilniuje buvo pasirašytas Lietuvos ir Lenkijos gerų ryšių bei draugiško kaimynų bendradarbiavimo susitarimo komunikatas. Toje deklaracijoje abi vyriausybės sutiko vadovautis Jungtinių Tautų čarterio principais ir galutiniu Helsinkio Konferencijos aktu, skirtu Europos Saugumo ir Benradarbiavimo konferencijos narėms.

— **„Tiesa"** gegužės 22 dienos laidoje ragino savo skaitytojus referendumo klausimu šiaip: „Sakydami ‚taip', Jūs balsuosite už Sąjūdžio-3 parengtus įstatymų projektus, kurie įteisins didžiulę valdžios koncentraciją vieno asmens rankose. Sakydami ‚taip' Jūs grąžinsite Lietuvą į smetoninius laikus, sudarysite galimybę atsirasti Smetonai II. Sakydami ‚Ne', Jūs įtvirtinsite demokratinę, taip pat prezidentinę Lietuvą. Už tokią mūsų Tėvynę Jūs jau sykį pasisakėte — per praėjusių metų vasario 9 d. plebiscitą".

— **Alytuje** buvusius parlamentarus K. Antanavičių ir Č. Juršėną apstumdė gatvėje demonstruojantis būrys žmonių, kurie pasisakė už stiprią Prezidento instituciją. Juršėnui buvo sudaužyti akiniai.

— **VLIKas** formaliai baigė savo veiklą, kuris buvo įsteigtas 1943 m., kaip pranešė Lietuvos radijas savo laidose. Prez. Vytautas Landsbergis , min. pirm. Gediminas Vagnorius ir Sąjūdžio pirm. Juozas Tumelis padėkojo VLIKui už puikią politinę veiklą Lietuvos laisvinimo darbuose. O savo kalboje paskutinysis VLIKo pirm. dr. Kazys Bobelis aptarė VLIKo istoriją. Vilniaus katedroje įvyko iškilmingos pamaldos, kurių metu šv. Mišias aukojo vysk. Juozas Tunaitis. Vyriausybė suruošė formalų priėmimą VLIKo vadų garbei.

— **Šiandien** baigiasi prezidentinių pirminių rinkimų sezonas, kai pasisakys Californijos ir dar 5 valstijų gyventojai už kokį kandidatą jie balsuotų JAV prezidento rinkimuose.

KGB archyvuose rasti dokumentai padės Jonui Demjanjukui

Washingtonas. Gegužės 30 d. — Reuterio žinių agentūra pranešė, jog Jono Demjanjuko, kuris buvo nuteistas Izraelio Teismo mirties bausme, gynėjas gavo Sovietų KGB dokumentus iš 11 liudininkų, kurie nurodo, jog kitas vyras buvo „Jonas žiaurusis" Treblinkos nacių mirties stovykloje.

Tie fotografuoti autentiški dokumentai ir pareiškimai Sovietų KGB įstaigai buvo neseniai perduoti Izraelio prokuroro Demjanjuko gynybos advokatui, pranešė Edward Nishnick, kuris yra Demjanjuko dukters vyras. Kaip žinoma, Jonas Demjanjukas dirbo Clevelande, taisydamas mašinas.

Vienuolikos liudininkų pranešimai buvo padaryti 1950 metais, kurie nurodo, kad Ivan Marčenko buvo Treblinkos dujų kamerų operatorius. Tie pranešimai vakar oficialiai buvo įteikti advokato Yoram Sheftel Izraelio Aukščiausiajam Teismui. Gi Izraelio Teisingumo ministerijos atstovė spaudai Etty Eshed pasakė, kad jos prokurorai rado KGB bylose šimto puslapių aprašymus, kad Marčenko buvo tos stovykos prižiūrėtojas.

Pasitvirtins Demjanjuko teigimas

Izraelio Aukščiausiasis Teismas yra atidėjęs „į šalį" Demjanjuko mirties sprendimo vykdymą, kai jis 1988 m. buvo nuteistas mirties bausme. Demjanjukas buvo iš Amerikos išduotas Izraeliui 1986 metais, kai JAV Teisingumo departamentas atėmė jam Amerikos pilietybę. Jam dabar jau 72 metai. Jis buvo teisiamas už tai, kad operavo dujų kamerą Treblinkoje, kur buvo nužudyta tūkstančiai žydų ir kitų tautybių žmonių. Tačiau jis visą laiką teigė, kad jis nėra tas pats žmogus, kuris ten dirbo ir žudė žmonės, kaip kad teismo eigoje teigė susenę liudininkai. Maždaug 850,000 žydų mirė nunuodyti dujomis toje stovykloje, kuri tada buvo nacių okupuotoje Lenkijoje laikoma 1942 ir 1943 metais.

Įrodymo dokumentai

Minėtasis Nishnik pranešė, jog Izraelio prokurotai šį pavasarį pasakė Demjanjuko advokatui Sheftel suradę tuos dokumentus KGB archyvuose Dnipropetrovsko mieste, Ukrainoje. Marčenkos fotografija buvo atrinkta iš trijų fotografijų buvusių dešimties Treblinkos sargybinių, o vienuoliktoji buvo atpažinta Aleksandros Bereza-Kirpa, kuri tuo metu buvo Marčenkos draugė. Tačiau prie tų fotografijų įrodymų, Izraelio prokurorai dar pridėjo ir atidavė Demjanjuko advokatui gynėjui dar 18 pareiškimų, kuriuos padarė buvę Treblinkos mirties stovyklos prižiūrėtojai, kurie identifikavo, kad Marčenko buvo tikrasis dujų kameros operatorius, žinomas kaliniams kaip „Jonas žiaurusis", bet ne Demjanjukas.

„Padėtis nors verk"

Vilnius. — „Litas" savo gegužės 18 dienos laidoje perduoda Lietuvos banko kredito skyriaus viršininkės Stasės Zubkaitienė pareiškimą ryšium su Banko ryšiais su Rusija.

Nuo metų pradžios Rusija įkūrė 1400 atsiskaitymo centrų, o valstybinius bankus pavertė komerciniais. Minėti centrai, neatliko savo misijos ir nuo 1992 metų balandžio 1 dienos pagal veiklos sritis įkurti Vyriausieji atsiskaitymų centrai. Didžioji dalis neturi patalpų, faksų, kompiuterių ir kitų priemonių.

Šiuo metu Rusijos centrinis bankas reikalauja, kad dokumentus siųstume į Vyriausiuosius atsiskaitymo centrus. Vienok ten jų susikaupę maišai. Trūksta ryšio technikos. Rusija uždraudė atsiskaitymus telegrafiniais pervedimais su buvusiomis TSRS respublikomis. Lietuva, Latvija ir Estija aptarnaujamos pagal tarptautines pašto taisykles. Šiuo atveju korespondencija, tarkime, jeigu jinai siunčiama į Čerepovecą, pirmiausia patenka į Maskvą arba St. Peterburgą ir geriausiu atveju tik po keturių mėnesių pasieks adresatą. Anksčiau atsiskaitymuose buvo naudojamas kontrolės ir kvitavimo mechanizmas. Jeigu praėjusiais metais pastarasis buvo laužomas, tai šiemet jis apskritai nebeveikia. Todėl, jeigu kas galvoja, kad Lietuvos bankas dirba pagal buvusios TSRS instruckijas, apsirinka.

Rusija išvaikė tarnybas, kurios kūrė bankų atsiskaitymo metodologiją. Vyriausiasis skaičiavimo centras likviduotas, o nieko naujo nesukūrė. Padėtis nors verk. Kai kurie Rusijos bankų darbuotojų veiksmai kartais atrodo specialiai skirti tik tam, kad griautų santykius su savo partneriais. Pavyzdžiui, šių metų kovo 28 dieną gavome grąžinamų įvairių Lietuvos banko dokumentų siuntą, kuri į Maskvą buvo išsiųsta dar praėjusių metų gruodžio 31 dieną. Tokių atvejų daug.

Pasaulio Lietuvių Centras tik Lietuvoje

Vilnius. Gegužės 26 d. **(Elta)** — Aukščiausiosios Tarybos Užsienio reikalų komisija susitiko su Pasaulio Lietuvių bendruomenės atstovu Petru Lukoševičiumi. Jis įgaliotas įsteigti Vilniuje Pasaulio lietuvių bendruomenės būstinę, kuriai ir vadovautų. Šios įstaigos uždavinys — rūpintis visos lietuvių išeivijos, gyvenančios už Lietuvos ribų, reikalais, nustatyti kontaktus su Aukščiausiąja Taryba, Vyriausybe ir įvairiomis Lietuvos Respbulikos organizacijomis. Komisija šiam pasiūlymui pritarė.

KALENDORIUS

Birželio 2 d.: Eugenijus, Erazneas, Auksė, Ąžuolas, Rima.

Birželio 3 d.: Karolis, Klotilda, Develta, Dovilė, Oliva, Tautkantas.

ORAS CHICAGOJE

Saulė teka 5:18, leidžiasi 8:18. Temperatūra dieną 72 l., naktį 49 l.

KELIAS Į SVEIKATĄ

NESIRGTI IR SVEIKTI PAJĖGUMO UGDYMAS

KELIAS Į SVEIKATĄ, 6515 So. California Ave., Chicago, Ill. 60629

JONAS ADOMAVIČIUS, M.D.

SVEIKAS MAISTAS — GERA ŠIRDŽIAI PAGALBA

Klausimas. Skaičiau lietuviškame laikraštyje lietuvio gydytojo straipsnį, kuriame jis rašo, kad cholesterolio mažas kiekis kenkia sveikatai: jo reikia daugiau, negu dabar patariama — nemažiau 160. Ką, Tamsta, daktare, į tai?

Atsakymas. Nagi štai ką! Tas lietuvis gydytojas pateko į cholesterolio gamintojų ir pardavėjų žabangas. Ir štai kodėl! Ne tik skaičiau, bet ir klausiau paskaitą Cook County ligoninėje 1991 m. gruodžio 22 d. tema „Evaluation of Cholesterol Awareness: New Therapeutic Strategies". Ją skaitė W. Fraser Bremner, MD, iš Loyola un-teto. Jo pateiktoje literatūroje buvo toks sakinys: „Viltis ateičiai: Iš viso (total) cholesterolio — mažiau kaip 150 mg/dl; LDL cholesterolio (blogojo) — mažiau kaip 10 mg/dl; HDL cholesterolio (gerojo) — daugiau kaip 45 mg/dl. Kaip tik tą šis skyrius jau ir prieš jį skelbė: lietuviui reikia suliestinti kraują, kad viso cholesterolio būtų nedaugiau 130, o gerojo daugiau kaip 42.

O čia dar vienas „Neviernas Tamošius": „Skaitau dr. Adomavičiaus skyrių, bet nepildau" — sako viena blondinė. Kitas skaito Šventą Raštą, bet nesiafišuoja jo nepildąs. O sveiko Lietuvos ūkininko galva sako: „Dirbk, kaip Dievas prisakė, nepersivalgyk tuomi, ką užsiaugini ir laukis neprideramai burną aušinęs..."

Ne visi lietuviai dabar esame savo ūkiškas galvas iškeitę į pakulų prikimštą galvą: dalis mūsiškių laikosi gamtos dėsnių, gerai žinodami tokio neprisilaikymo pasėkmes.

O dabar paskaityk ką išskaitė Indijos tyrinėtojai. Daugumas tų, kurie skaito šį skyrių, žino, kas jame buvo jau metų metais skelbiama ir matys, kad tas dabar Indijoje yra paskelbta. Tyrimai, atlikti Indijos Moradabad mieste, tvirtina, jog kai mėsa, sviestas ir kiaušiniai yra iškeičiami į sėlenomis (fiber) ir vitaminais bei mineralais gausų maistą, žymiai sumažėja (significantly reduced) galimybė gauti antrą širdies smūgį — ataką. Nė sakyti nereikia, kad maistas be dešrų, kiaušinių ir taukų dar geriau tolina ir pirmąją širdies ataką.

Ši dar karšta žinia paskelbta šio krašto mediciniškoje spaudoje — *Medical Tribune* (1992.V.7).

O ar ne taip lietuviai mito tėvynėje: juk sviestas, kiaušiniai, gyvulių mėsa daugiausia buvo parduodami mokesčių apmokėjimui. Sunkūs buvo laikai, bet lietuvis, nuo tamsos iki tamsai dirbdamas, sukūrė sau ir šeimai laimingą gyvenimą. Mėsa ir sviestas buvo labai taupiai naudojami. O parduodami kiaušiniai (išskyrus per Velykas) davė šeimininkių pagrindines įplaukas būtinų mažmožių įsigijimui.

Už tai buvo valgoma labai sveikai: pieniškos kleckienės rytais, kopūstai ir miltų-bulvių virtiniai per pietus, bulvienė su morkomis-pupelėmis vakarienei. O ta skaniausia pasaulyje ruginė duona su pienu ar rūgusis pienas su bulvėmis — tai visų lietuvių sveikata ir skanumynas. Lietuvoje taupiai valgydami lašinius ir mėsą ir dirbdami kaip jaučiai, lietuviai deginte sudegindavo visą cholesterolio perviršį ir todėl be vaistų ir be daktarų gėrėjosi, palyginti, gera sveikata.

Kiekvienas geras gydytojas, šis skyrius — Alvudas ir Indijos tyrinėtojai kviečia geriau apsaugoti savo širdis, nustumiant šalin mėsas, sviestą bei trynius ir imant valgyti javus, pupeles, daržoves, riešutus, uogas, liesą pieną, kiaušinio baltymus... Šitokį maistą galima taip skaniai pagaminti, kad įprastinis mėsos valgymas ir sapne neprisistatys.

Gyvybiškai svarbu, nors ir sunku, atsisakyti nuo rūkalų, svaigalų, narkotikų ir besotės. Taip pat nelengva bus mūsiškiams, metus dešras, kiaulieną ir taukus, šlietis prie „žolėdžių" mitybos.

Tokio atsikratymo valandoje tegul palengvina mūsiškiams minėtų Indijos tyrinėtojų atliktų tyrimų duomenys. Štai jie.

Britų žurnalas *British Medical Journal* paskelbė Indijos tyrinėtojų gautus duomenis, keičiant žmonių mėsišką, trynišką ir riebią mitybą į labiau vegetarišką — į „žolėdžių maistą". Pasirodė, kad po pirmos širdies atakos, net 75% tų žmonių negavo antros atakos, kai jie sumažino savo mėsos, kiaušinių-trynių ir sviesto valgymą ir padidino vaisių, daržovių, riešutų ir javų kiekį savo valgiuose.

Palyginimui, tik 60% šiame bandyme dalyvavusių pacientų per vienus metus negavo širdies atakos, nors, kaip ir minėti pirmieji, jie mažiau valgė mėsos, kiaušinių ir sviesto, bet nepagausino valgymą „žalių", sėleninių (fiber) valgių: vaisių, daržovių, javų... ir vitaminų. Tą žinią pranešė gydytojas Ram R. Singh, dirbąs Medical and Research Center, Morabadad mieste, Indijoje.

Tas gydytojas pranešė dar daugiau savo tyrimų duomenų, Jis tvirtina, kad jo tyrimai rodo, jog sėleninis — „žolinis" ir vitaminais gausus maistas sumažina mirties pavojų nuo visų kitų priežasčių. Štai jo faktai: tik apie 10% tų, kurie 4 metus prisilaikė „žolėdžio dietos", mirė, palyginus su 19% mirusiųjų toje grupėje, kuri dietos nesilaikė. Iš viso buvo tirta 406 pacientai. Tyrimuose „žolėdžio dieta" buvo pradėta po 24-28 valandų nuo pirmos širdies atakos. Iš vaistų buvo naudojami propranolol, verapamil, nitratai, furosemide ir aspirinas. Dar kas savaitė ar kas trys mėnesiai buvo tartasi su dietininke.

Valgantieji sėlenį — vegetarišką „žolėdžių" maistą buvo skatinami valgyti įvairiausius vaisius, daržoves, riešutus, javus. Indijoje vegetariško maisto (sakysim, mūsų tarpe tokios Alvudo dietos) prisilaikantieji buvo skatinami valgyti įvairiausius vaisius, daržoves, riešutus ir javus bei grūdus, įskaitant guava, svogūną, česnaką, „bitter gourd", sojos pupeles, žemės riešutus (peanuts) ir migdolus. Jie stengėsi kasdien suvalgyti mažiausiai po 400 gramų vaisių ir daržovių.

Indijos tyrinėtojai praneša, kad tiems, kurie prisilaikė tos dietos cholesterolis nukrito vidutiniškai 29 mg/dl (29 mg%). O visiems kitiems cholesterolis nukrito tik 12 mg%.

Dar to negana: minėtu vegetarišku maistu besimaitinantiems, kūno svoris vidutiniškai sumažo po 14 svarų, palyginus su 5 svarų sumažėjimu kitiems, kurie vegetarišku maistu nesimaitino.

Indijoje žmonės ėmė daug mažiau mėsos valgyti kada jie pradėjo savo skrandžius prikimšti vaisiais, daržovėmis, riešutais ir grūdais. Tegul ir lietuviškose krautuvėse kabančias mėsas pakeičia vaisių bei daržovių gausa. Žinoma, ta gausa atsiras tik tada, kai jai bus atsakanti lietuvių paklausa.

Tie Indijos tyrinėtojai pastebėjo dar ką gero: vegetarišką maistą valgantieji daug geriau vykdė gydytojų nurodymus. Ar dar ir dabar atsiras mūsiškių tarpe tokių „neviernų Tamošių", kurie save kryžiavos — savo širdį žudys besotiškumu, gomurio lepinimu, prilygdami visai eilei neišmintingųjų, kurie patys kenkia sau, artimui ir aplinkai.

Netikėtina, kad po šitokių faktų apie vegetarišką maistą (Alvudo mums peršamą) vis dar ir toliau tūli mūsiškiai gurkšnos iš *avies pėdelės*, kaip Tamstos minimas lietuvis gydytojas! Jau mes ganėtinai apsišvietėme, kad mums akių dumti negalėtų visokie biznieriai. Juk jie paperka žymius žmones ir tada pastarieji kalba ir rašo, kad alkoholis — geras vaistas širdžiai, kad ištvirkavimas būtinas moters ar jaunuolės gerai savijautai, kad tryniai valgytini kas savaitę dėl vitamino A naudos (jie nemini morkų valgymą, kuris nežudo širdies ir smegenų, o vitamino A turi tiek pat). Tie papirktieji pieno riebalus — sviestą ir grietinę — iškelia į padanges, kaip būtinus valgio paskatintojus ir nė per pusę lūpos neprasižioja apie vegetariško maisto su minimaliu aliejaus kiekiu nepaprastą skanumą, kuris užlaiko ne tik mūsų sveikatą, bet ir gerą nuotaiką, ir jie tvirtina, jog neįrodyta, kad rūkymas sukelia vėžį ir širdies ataką.

Dabar pavasaris eina Lietuvos laukais ir mūsų išeivių kiemais. Su juo kelkimės ir mes visi iš ligšiolinės nesveikatos guolio ir pradėkime produktyviai gyvenimu džiaugtis, apsieidami be dešrų, kiaulienos ir taukų gausos. Mūsų krautuvės tegu ima lūžti vaisiais ir daržovėmis, riešutais ir sėleniniais javainiais.

Tokio prisikėlimo iš mūsų reikalauja dabartinė mūsų pačių ir mūsų numylėtos Tėvynės, be kurios mes niekis, padėtis.

Juk 1991 metais visame pasaulyje kas ketvirta mirtis buvo dėl širdies ligos. Tą tvirtina Šveicarijoje esanti Pasaulinė Sveikatos Organizacija — The World Health Organization (WHO).

Daugelis miršta dėl nėštumo-gimdymo ir dėl blogos higienos sukeltų ligų. Pramoninguose kraštuose pusę mirčių sukelia širdies giltinė; o besivystančiuose kraštuose tos giltinės dalgis guldo ant menčių tik 16% širdžių. Šiuo metu, kai Kanada, Australija ir J.A. Valstijos praneša mirčių mažėjimą nuo širdies ligų, jos didėja Rytinės Europos kraštuose.

Apsimoka mūsų lietuviams imti sveikai valgyti, idant, geresnės sveikatos savininkais būdami, pajėgtume ilgiau tvirtais išlikti. Europoje žmonės ilgiausiai gyvena — jų amžiaus vidurkis 72.8 metai; Vakarų Pacifike — 70.7 metai; Rytiniuose Viduržemio jūros kraštuose — 59.5; Pietryčių Azijoje — 59.4, o Afrikoje — tik 52.6 metai.

Taigi, visi lietuviai siekime tikram lietuviui geriausios sveikatos per vegetarišką Alvudo maistą, nesulaikomą veržimąsi į išmintinguosius ir per nuolatinį apsišvietimą visose srityse, ypač proto-dvasios ir kūno sveikatingume.

Liaukimės ir toliau tūli buvę mėsos gabalais, dargi svaigalu ir rūkalu atsiduodančiais, nieko gero sau ir kitam neteikiančiais, o vien tik šios žemės trąša paliekančia! Sėkmės!

STROKĄ JAU GAVAI — O KAIP SU ANTRU?

Klausimas. Pergyvenam su vyru jo stroką. Jis ėmė sunkiai valdyti kairę kūno pusę. Ligoninėje gulėjo, gerokai atsigavo. Dabar jį slaugau namuose. Gydytojas perspėjo, kad gali būti dar blogiau — antras strokas esąs baisesnis. Kaip tuo reikalu mudviem tvarkytis?

Atsakymas. Jį gydančiam gydytojui ir Tamstoms reikia prieš akis turėti didžiausius antro stroko prisaukėjus ir juos galimai malšinti.

Visi mokykimės iš kitų nelaimės. Mediciniškos Framingham Heart Study tyrinėtojai per 36 metus stebėjo 598 pacientų likimą po to, kai jie buvo susirgę panašiai, kaip Tamstos vyras: turėjo laikiną smegenų arterijų susitraukimą ir dėl to kuriam laikui pasilpimą vienos kūno pusės rankų-kojų judesių. Medicina tokius laikinus paralyžius vadina „ischemic stroke" arba „transient ischemic attack" (TIA). Iš tų 598 pacientų 73 vyrai ir 93 moterys buvo gavę pakartotinus paralyžius.

Prie tokio stroko pasikartojimo prisidėjo ir šie negerumai: 1. amžius, 2. pakilęs kraujospūdis, 3. cukraligė, 4. kairiojo širdies skilvelio sienelės pastorėjimas (dėl hipertensijos), 5. rūkymas ir 6. širdies prieširdžių drebėjimas — fibriliacija (atrial fibrillation), pastarasis aiškiai prisidėjo prie antro stroko gavimo.

Statistikos rodo, kad čia minėtų negerumų buvimas per dvejus metus nuo pirmo stroko ir jų kiekis bei stiprumas lemia stroko pasikartojimą. Kreipdamas dėmesį į šiuos faktus, gydytojas gali spręsti, kurį pacientą reikia gydyti kraują skystinančiais (antithrombotic) ar prieš kraujo plokštelių susigrupavimą (antiplatelet) vaistais. Taip pat minėti faktai padės gydytojui orientuotis, kuris pacientas yra reikalingas stipresnio, kartu ir pavojingesnio ir brangesnio gydymo.

Deja, tai yra gydytojo reikalas. Na, o kaip mes visi — sveiki ir tokie ligoniai, įskaitant ir Tamstą su vyru — turėtume elgtis, kad stroko negautume, o taip pat ir jam jau pas mus apsilankius?

Gydytojo praktika rodo, kad daugelis lietuvių vis dar liko tikrais rusiškais mužikais, kurie žegnojasi tik perkūnui trenkus: visai nesirūpina jokia sveikata, imtinai ir stroko ar laikino paralyžiaus išvengimu.

Kiek jau šiame skyriuje aiškiausiai patarta kaip užbėgti ligai, ypač širdies atakai ir strokui už akių, vis vien nuolat skamba telefonas — klausiama dėl čia ar Lietuvoje esančio giminaičio širdies bei stroko reikalo. Visi tik lekia, tik skuba — bėga, rodos nubėgs į pasaulio kraštą, kada čia pat po savo kojomis reikia atlikti gyvybinius darbus.

Iš čia minėtų stroko sukėlėjų, kiekvienas lietuvis gali ir turi pats rūkymą sukontroliuoti. Su gydytojo pagalba galima aptvarkyti ir sukontroliuoti kraujospūdį, valgant bedruskį, liesą maistą ir darbuojantis.

Iš šešių čia minėtų stroko sukėlėjų, vieną — rūkymą, pats lietuvis gali susitvarkyti; kitiems keturiems — hipertensijai ir jos sukeltam kairio skilvelio sienelės pastorėjimui, cukraligei ir širdies prieširdžių virpėjimui irgi galime ragus užlaužti su gydytojo talka. Lieka vienas iš šešių, nekontroliuojamas stroko prišaukėjas — tai amžius. Bet ir jis išmintingai besielgiančiam lietuviui gali būtgi ilgalaikė palaima, o ne našta.

Na, o iš vaistų, tai kada, oi kada mes visi lietuviai pradėsime tikrai lietuviškai — išmintingai elgtis! 1. Jau dabar pavalgę imkime apdengto aspirino po vieną 325-mg tabletę kas antrą dieną. Tas saugos mūsų kraujuje esančias Bicocero plokšteles (platelet) nuo sulipimo ir pristabdys krešulių susidarymo pagreitinimą. Tas paprastas aspirinas bus didelė apsauga nuo galimo stroko. Pensininko kišenė nėra stora, todėl nereikia pirkti Bayer aspirino (jo ir Lietuvon nesiųskim). Pasistenkime tik už vieną dolerį nusipirkti 250 — ketvirtį tūkstančio tablečių po 325 mg. iš nupigintų prekių krautuvės. Vairuotojai, atvežkite pensininkus — patarnaukime vieni kitiem. Taip pigiu, lygiai geru aspirinu, galėsime aprūpinti visą Lietuvą, kuri dabar laukte laukia nesulaukdama mūsų ganėtinai stiprios pagalbos. 2. Kiekvienas pavalgę kasdien imkime bent po vieną cinko sulfato 200-mg tabletę. Tas padės lėtinti sklerozės vystymąsi. 3. Gavęs stroką tuoj gulsies kuriam laikui ligoninėn. Ten būdamas nesirūpink; tegul gydytojas suks savo galvą. Visas vargas atsiras, kai grįši į namus, jei pajėgsi grįžti. Tada reikės atsisakyti visų stroko prišaukėjų, kurių dėl įvairių priežasčių nebuvai atsisakęs.

O ŠTAI DAR IR PILYPĖ IŠ KANAPIŲ

Klausimas. Tyriau kraują gydytojo pasiųsta ir apie jį užmiršau. Po mėnesio gavau silpnumą vienos kūno pusės ir atsiguliau ligoninėn. Stroko dar nerado. Išrašė ir nieko nepatarė. Atėjus pas pirmą gydytoją dėl kadaise tirto kraujo duomenų, pasirodo, kad mano cholesterolis yra pakilęs iki 325, o blogasis trigubai pagausėjęs. Kas man dabar daryti, — paklausiau gydytojo. Jis patarė skaityti „Draugą" ir vykdyti ten jau pakartotinai nurodytus tuo reikalu nurodymus.

Šio skyriaus prierašas. Štai kaip veidrodyje matote kiekvienas apsileidėlis savo paveikslą! Tu kiek nori gali saviškius mediciniškai mylėti, jiems nuoširdžiausiai naujausią mediciniškų žinią stroko reikalu paduoti — jie to kąsnio neryja, nes durnaropės lapus čiaumoja! Ir taip toliau bus tol, kol išsiauginsime Naują — tik išmintingų lietuvių kartą. Tokius apšvietę, pagaliau išvysime, kad strokas jau nutolęs už jūrių marių iš lietuvių tarpo.

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, Legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of Legal Holidays as weil as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

Subscription Rates: 80.00. Foreign countries $90.00.

Postmaster: Send address changes to Draugas — 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.

Pašto išlaidas mažinant, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesiunčiami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokestį, atžymima, iki kada yra užsimokėjęs.

DRAUGO prenumerata mokama iš anksto

	metams	½ metų	3 mėn.
U.S.A.	$80	$45	$25
Kanadoje ir kitur (U.S.A. dol)	$90	$50	$30
U.S.A. savaitinis (šešt. laida)	$45	$30	$25
Kanadoje ir kitur (šešt. laida U.SA. dol.) savaitinis	$50	$30	$25

• Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija dirba kasdien nuo 8:30-4:00; šeštadieniais nedirba.

• Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nesunaudotų straipsnių nesaugo. Juos grąžina tik iš anksto susitarus. Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos prisiunčiamos gavus prašymą.

DR. LINAS J. BARTUŠKA
DANTŲ GYDYTOJAS
Praktika su Dr. P. Toussaint
10835 S. Western Avenue
Chicago, IL 60643
Tel. (312) 238-1133
Valandos pagal susitarimą

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
166 East Superior, Suite 402
Valandos pagal susitarimą
Tel. — (1-312) 337-1285

DR. VIJAY BAJAJ, M.D., S.C.
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — širdies, plaučių, kraujo spaudimo, artrito ir cukraus ligos.
Sąskaitas siunčiame tiesiog į Medicare
Priklauso Holy Cross ir Christ ligoninėms
2434 W. 71 Street, Chicago
Tel. (1-312) 434-5849 (veikia 24 val.)
Pirm., antr., ketv., penkt. nuo 12 iki 6 v.v.

Kab. (1-312) 735-4477;
Rez. (708)246-0067; arba **(708)246-6581**
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — AKIŲ LIGOS
3900 W. 95 St. Tel. (708) 422-0101
Valandos pagal susitarimą
Pirmd. 3 v. p.p.–7 v.v., antrd. 12:30–3 v.p.p. trečd. uždarytaa, ketvd. 1–3 v.p.p., penktd. ir šeštd. 9 v.r.–12 v.p.p.

6132 S. Kedzie Ave., Chicago
(1-312) 778-6969 arba **(1-312) 489-4441**
DR. K. A. JUCAS
ODOS LIGŲ SPECIALISTAS
IŠSIPLĖTUSIŲ KOJŲ VENŲ IR ŽAIZDŲ GYDYMAS
ODOS AUGLIŲ IR KOSMETINĖ CHIRURGIJA

DR. ALGIRDAS KAVALIŪNAS
Specialybė vidaus ir kraujo ligos
Nechirurginis išsiplėtusių venų ir hemoroidų gydymas
5540 S. Pulaski Road.
Tel. (1-312) 585-2802
Valandos pagal susitarimą
Pirm., antr., penkt. 12-3 v.p.p., ketv. 2-7 v.v.
Reikalui esant atvažiuoju ir į namus

DR. JOVITA KERELIS
Dantų Gydytoja
3315 W. 55 St., Chicago, IL
Tel. (1-312) 476-2112
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL.
Tel. (708) 598-8101
Val. pagal susitarimą

Tel. kabineto ir buto: (708)652-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1 iki 8 val vak.
išskyrus treč. Šešt. 12 iki 4 val. popiet

DR. PETRAS V. KISIELIUS
DR. EUGENE McENERY
DR. JAMES BURDEN
INKSTŲ, PŪSLĖS IR PROSTATOS GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
155 N. Michigan Ave., Suite 324 ir
5635 S. Pulaski Rd., Chicago, IL
81 St. Ir Kean Ave., Justice, IL
Tel. (1-312) 565-2960 (veikia 24 val.)
Valandos pagal susitarimą

DR. S. LAL
SPECIALYBĖ — VIDAUS LIGOS
2454 W. 71st Street
(1-312) 434-2123
Pirm. 2-7. Antr. ir ketv. 9-12. Penkt. 2-7

DR. DOMAS LAPKUS
Praktika su
Dr. McElligott Ir Dr. Adams
VIDAUS IR PLAUČIŲ LIGOS
15300 West Ave., Orland Park
708-349-8100
10 W. Martin, Naperville
708-355-8776
Valandos pagal susitarimą
Nakties metu tel.: **708-857-8383**

Kab. tel. (1-312) 585-0348;
Rez. (1-312) 779-5533
DR. FRANCIS MAŽEIKA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4255 W. 63rd St.
Val. pagal susitarimą: pirm. ir ketv. 12-4 6-9; antr. 12-6; penkt 10-12; 1-6.

Kab. tel. (1-312) 471-3300
VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.,
Chicago, Ill. 60652

Cardiac Diagnosis, Ltd.
Marquette Medical Building
6132 S. Kedzie
Chicago, IL 60629
Tel. (1-312) 436-7700
RIMGAUDAS NEMICKAS, M.D
S. PRASAD TUMMALA, M.D.
PETER STECY, M.D.
Y. CHRISTOPHER CHIU, M.D.
CESAR J. HERRERA, M.D.
Širdies ir Kraujagyslių Ligos
Valandos pagal susitarimą

Namų (708) 584-5527
DR. ALGIS PAULIUS
ORTOPEDINĖS LIGOS
CHIRURGIJA
6132 S. Kedzie, Chicago, Ill.
Tel. (1-312) 925-2670
1185 Dundee Ave., Elgin, Ill. 60120
Tel. (708) 742-0255
Valandos pagal susitarimą

DR. L. D. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
Optometristas (Kalba lietuviškai)
Tikrina akis, pritaiko akinius
2618 W. 71st St.
Tel. (1-312) 737-5149
Val. pagal susitarimą.
Palos Vision Center, 7152 W. 127th St.
Palos Hgts, Ill. Ketv. val. 3-6 v.v.
Tel. (708) 448-1777

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val.: antr. 1-4 v. p.p. ir ketv. 2-5 v. p.p.
Šešt. pagal susitarimą
Kabineto tel. (1-312) 776-2880.
Rez. (708) 448-5545

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
Specialybė — Vidaus ligų gydytojas
Kalbame lietuviškai
6165 S. Archer Ave. (prie Austin)
Valandos pagal susitarimą
Tel. (1-312) 585-7755

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ CHIRURGIJA
AKIŲ LIGOS
Good Samaritan Medical Center-Naperville Campus
1020 E. Ogden Ave., Suite 310,
Naperville IL 60563
Tel. 1-708-527-0090
Valandos pagal susitarimą

Kab. tel. (1-312) 586-3166
Namų (708) 381-3772
DR. PETRAS ŽLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6745 West 63rd Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. 3-6;
Šeštadieniais pagal susitarimą

Vasarai atėjus

IR VĖL DEGS STOVYKLŲ LAUŽAI

Lietuviškam auklėjimui yra labai svarbu ne tik lituanistinės mokyklos, bet ir vasaros stovyklos. Jau daug metų, kaip neteko stovyklose dalyvauti, bet teko girdėti, kad jos jau gerokai pasikeitusios. Prieš daug metų, kuomet reikėjo vaikus į stovyklą vežioti arba juos lankyti — tai būdavo visa šeima į tai įsijungusi. Dar daugiau, ne tik šeima, bet ir visi draugai, kadangi ir jie buvo su maždaug to paties amžiaus vaikais. Tą šeštadienį, kuomet vaikai į stovyklą važiuodavo, tai prie Jaunimo centro būdavo kaip per atlaidus. Stovėdavo 4-5 dideli autobusai, o prie jų būriai vaikų. Taip pat būriai išlydinčiųjų. Motorus jau užvedus, motinos nebaigdavo atsibučiuoti, o autobusams pradėjus važiuoti, pakildavo rankos ir mojuodavo, mojuodavo, mojuodavo.

Autobusams išvažiavus, Marquette Parke, Brighton Parke ir kitose lietuvių gyvenvietėse būdavo klaiki tuštuma ir tyla. Triukšmo, klyksmo ir vaikų juoko nebebūdavo. Ne tik žmonės tai jautė, bet ir šunys nerimavo ir gailiai staugė. Jų draugų nebuvo ir jie suprasti negalėjo, kodėl juos vienus paliko. O atėjus lankymo šeštadieniui, rajonai visai ištuštėdavo. Iš kiekvieno bloko dvejetas ar net trejetas automobilių išvažiuodavo. Kiek nuo Chicagos pavažiavus, ant Indianos ar jau Michigano valstijos greitkelių vyko automobilių lenktynės. Lietuvis susitikęs lietuvį, žinoma, jau neapsileis! Nelaimių jokių neįvyko, o malonumo jaunimas ir tėvai turėjo. O stovykla — tai buvo didžiulis lietuviškas kaimas. Tik toks skirtumas, kad tai buvo palapinių kaimas. Visur skambėjo lietuviškas žodis, komandos ir daina (angliškai dar nebuvo leidžiama kalbėti). Žinoma, svarbiausia buvo tai, kad tėvai dar angliškai savo tarpe nekalbėdavo.

Dabar padėtis yra jau radikaliai pasikeitusi. Didelė dalis tėvų savo tarpe jau kalba angliškai. Ne tai, kad lietuviškai nenorėtų ar nemokėtų, bet gyvenimas taip susidėstęs. Stovyklose komandos labai dažnai jau angliškos. Taip pat lietuviškos dainos jau rečiau begirdimos. Ir bendrai paėmus, dėmesys stovykloms yra labai sumažėjęs. Tai galima jausti net mūsų spaudoje. Kadangi nebėra jau to dėmesio joms skirta. Žinoma, gal dėl to, kad mažiau šeimų į jas tebėra įsijungę. Praėjusiais metais spaudoje buvo rašyta, kad nuo Jaunimo centro „autobusas išeis". Taigi jau tik vienas autobusas beliko. Nebėra to entuziazmo stovykloms dirbti ir jas išlaikyt. O dabar jos yra daugiau reikalingos, negu bet kuomet praeityje. Kadangi nebegyvename kompaktiškai, tad bent vasaros metu porą savaičių reikėtų lietuviškoje aplinkoje praleisti. Ypač joms daugiau dėmesio turėtų skirti mažesnių gyvenviečių tautiečiai kurių jaunimas turėtų bent vasaros metu susibėgti, kad nedingtų svetimuose toliuose.

* * *

Ypač dabar, kuomet Lietuva atsistato, turėtų būti ir daugiau entuziazmo lietuviškoje veikloje dalyvauti. Nuo pat vaikystės reikia jaunimui įskiepyti pasididžiavimą savo kilme. Reikia nustoti tokias nesąmones kalbėti ir rašyti, kad „jis nesigėdijo būti lietuviu". Tokių pasakymų yra tekę daug sykių spaudoje matyti (jų tarpe ir mūsų pedagogų), o tai yra aukščiausio laipsnio nesąmonė, kurios nerandu reikalo nei paaiškinti, nei diskutuoti. Tik galiu pasakyti priešingą išsireiškimą: „jog jis didžiavosi būdamas lietuviu".

Jaunimą galima paveikti tik gražiais ir didingais pavyzdžiais. O jų mes turime begales. Nebereikia mums legendų ir pasakų kartoti, kadangi turime šimtus nesenos praeities pavyzdžių ir dar gyvus herojiškos kovos dalyvius. Ir Lietuvos istorijos kursą reikia daugiau pritaikyti šiems laikams. Dėmesio centre turi būti tautinis atgimimas, o ne Krėvos aktas. Nereikia didžiuotis klaidomis, bet savo laimėjimais. Skriaudomis ir dejavimais nieko neužimponuosime ir užuojautos negausime!

Yra sakoma „reikia geležį kalti, kol ji karšta". Šis pasakymas yra daug pasakantis. Tad dabartinį susidomėjimą Lietuva, reikia palaikyti gyvą mūsų priaugančioje kartoje. Čia turi aktyviau pasireikšti mūsų mokyklos ir jaunimo organizacijos. Taip pat, kaip jau buvo minėta, ir vasaros stovyklos turi svarbią reikšmę lietuviškame auklėjime. Taip pat gal reikia vaizduotės ir skirtingo priėjimo prie šių dienų jaunimo. Gal nebeužtenka tų žaidimų ir užsiėmimų, kurie buvo mūsų vaikystėje. Prieš kurį laiką Rako stovykloje buvo populiarūs „Miško broliai", kurių stovyklavietė buvo paslėptas „partizanų bunkeris". Dabar galbūt jau ir tai atsibodo, be to, reikia tinkamų vadovų, kurie tam vadovautų. Nereikėtų išjungti ir paties jaunimo idėjų, gal ir tai padėtų. Jaunimo idėjas, jeigu jos tinkamos, reikėtų išplėtoti. Lengviausias ir greičiausias būdas jaunimą nuo lietuviškos veiklos atstumti tai visokių „buvusių" gerbimas. Taip pat tokių kvietimas „trumpam žodžiui". Reikia stengtis, kad lietuviška veikla ir stovyklos vaikams patiktų ir kad jie jų lauktų. O kuomet reikia su prievarta varyti, tai nieko gero iš to neišeina.

* * *

Iki šiol rašiau, kaip skaitytojai jau galėjo suprasti, vien tik apie Rako stovyklą. O tai yra vien tik dėl to, kad apie ją praeityje geresnį supratimą teturėjau. Bet tai visai nereiškia, kad kitos stovyklos nėra vienodai svarbios. Nežiūrint, kaip jos vadinasi, visos lietuviškos stovyklos yra vienodai svarbios! Tad mūsų visuomenė turėtų visoms vienodą dėmesį atkreipti.

Mūsų mokyklos, jaunimo organizacijos, tėvai ir spauda turėtų galimai daugiau tas stovyklas propaguoti. Labai svarbi yra „Dainavos" stovykla, kurioje vyksta ne tik jaunimo, bet ir mokytojų studijų savaitės, suvažiavimai ir konferencijos. Taip pat yra stovyklų rytinėse ir vakarinėse pakrantėse. Be to, nereikėtų užmiršti ir Kanados, kuri daugeliu atvejų mums nenori nusileisti. O kai ką net geriau daro.

Praeityje stovyklos daug prisidėjo prie lietuvybės išlaikymo. Stovyklose užmegztos pažintys privedė prie to, kad buvo daug lietuviškų šeimų sukurta. Tad norėtųsi matyti, kad tos šeimos su savo prieaugliu ir vėl į stovyklas suvažiuotų.

J. Ž.

KALBA DR. LEONAS KRIAUČELIŪNAS

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos pirmininkas

Sveikiname Tave, Leonai, sugrįžusį į tautininkų vado pareigas. Lietuvių visuomenei bus įdomu išgirsti apie tautininkų numatomą veiklą ir tolimesnius ėjimus.

Šiuo metu Lietuvos politikai, jei taip juos galima būtų vadinti, yra pasimetę ir tebevyksta nepateisinamas vieni kitų šmeižimas, niekinimas ir net inkriminavimas. Bolševikiniai nomenklatūrininkai nori perimti valdžią į savo rankas ir toliau tęsti Lietuvai žalingą veiklą. Tebesitęsianti ekonominė suirutė žmonėse kelia pagrįstą rūpestį ir net abejones demokratija, kuri įvedė kraštą į chaosą ir sudaro sąlygas įvairiems gaivalams siausti krašte ir terorizuoti ramius gyventojus. Tokioms nuotaikoms esant krašte ir išeivija pradeda nusivilti esama padėtimi ir kelia pagrįstas abejones dėl išsilaikymo.

Nebodamas tų aplinkybių, Tu, Leonai, vyksti į Lietuvą ir dalyvausi Vilniuje VLIKo paskutiniame seime, kuriame bus perduota Lietuvai VLIKo archyvai ir turimas turtas, kaip skelbia valdyba.

— Prašyčiau pasakyti savo nuomonę bendra išeivijos ir Lietuvos gyvenimo padėtimi ir nepriklausomybės įtvirtinimo eiga. Ko reikėtų, kad demokratijos ir valstybės laisvėjimas būtų sklandesnis ir nevestų į nenumatytus pavojus, kai svetimos valstybės (Rusijos) kariuomenė tebelaiko okupavusi kraštą ir grasina naudoti turimą jėgą, o kairiosios deputatų frakcijos sabotuoja vyriausybės veiklą?

— Padėtis Lietuvoje kelia rūpesčių Lietuvos vyriausybei ir Lietuvos gyventojams. Su nemažesniu dėmesiu ir mes sekame įvykius Lietuvoje. Labai abejoju, kad šiandien galėtų atsirasti toks saliamoniškas politikas, kuris galėtų pasakyti, patarti, kaip reikėtų daryti, kad nepriklausomybės įgyvendinimas, demokratizacija ir valstybės laisvėjimas, būtų sklandesnis. Be to, išeivija neturi teisės ir moralinės pareigos Lietuvos vyriausybei ar parlamentui patarinėti, kritikuoti ar įsakinėti, kaip turėtų siekti pilnos nepriklausomybės įgyvendinimo. Nejauku kartais skaityti mūsų spaudoje, kad kai kurie mūsų išeivijos „politikai" nuvažiavę į Lietuvą ir gavę teisę parlamente tarti žodį, užmiršta svečio teises ir ima kritikuoti, mokyti Lietuvos vyriausybę bei parlamentą, kaip jie turėtų dirbti. Tad ir kyla klausimas, kokią teisę mes turime tai daryti!?

Lietuvos vyriausybė sugebėjo po 50 metų žiaurios bolševikinės okupacjos privesti kraštą prie kovo 11-tosios Lietuvos nepriklausomybės atstatymo akto paskelbimo, išgyveno ekonominę blokadą, provokacijas, žudymus, išgavo Vakarų pasaulio valstybių pripažinimą. Tik jie, puikiai suprasdami tuos pavojus, kurie kabo virš Lietuvos, priimdami dėmesin rusų kariuomenės buvimą Lietuvoje, išgyvendami įvairias provokacijas, sugebės tą audrų blaškomą nepriklausomybės laivą išlaviruoti iki galutino nepriklausomybės įgyvendinimo. Išeivija ir Lietuvos gyventojai turime visapusiškai pasitikėti prezidento Vytauto Landsbergio ir vyriausybės ėjimais ir remti jų veiklą bei planus.

Teisingai prof. dr. A. Štromas, vienos paskaitos metu Chicagoje išsireiškė, kad „Landsbergis šiuo metu yra tikra Dievo palaima".

Tad turime visomis galimomis priemonėmis stiprinti jo pozicijas ir remti vyriausybės ėjimus. Žinoma, sunkėjanti ekonominė padėtis, kairiųjų frakcijų pastangos perimti krašto valdžią, nesutarimai, niekinimai vieni kitų, kelia pagrįstą nerimą tiek Lietuvoje, tiek čia išeivijoje. Bet neužmirškim, kad tai yra 50 metų bolševikinės okupacijos palikimas. Negalim net svajoti, kad tauta, išgyvenusi okupacijos žiaurumus, žudymus, trėmimus, kankinimus, vergiją, staiga prisikeltų laisvam nepriklausomam gyvenimui be jokių kliūčių. Kelias į pilną nepriklausomybę yra ilgas, sunkus ir surištas su daugybe pavojų.

Buvę valdžios pareigūnai, partiečiai ir visokie kagebistai ir šiandien tebesėdi šiltose vietose. Demokratinėje sistemoje juos visus pakeisti neįmanoma. Pirma, trūksta patyrusių žmonių, o antra, daugelis buvusių partiečių — valdžios pareigūnų sugebėjo išversti kailį, įsigyti žmonių pasitikėjimą ir užimti aukštas pareigas naujoje valdžioje, pamažu kelia galvas, svajodami susigrąžinti valdžią į savo rankas.

Ir tokiu neramiu laiku vyksta paskutinis, kaip valdybos pirmininkas dr. Kazys Bobelis pavadino, simbolinis VLIKo seimas Vilniuje. Kai šis pasikalbėjimas pasirodys spaudoje, būsiu Vilniuje, kaip VLIKo valdybos narys, dalyvausiu iškilmingame VLIKo simboliniame paskutiniame seime. Vlikas sukurtas vokiečių okupacijos 1943 m. Kaune, Lietuvai atgavus laisvę ir nepriklausomybę, grįžta į laisvą Lietuvą.

Dr. Leonas Kriaučeliūnas, Lietuvių Tautinės sąjungos pirmininkas.

Esant neramiai politinei situacijai Lietuvoje, kada tamsūs debesys dar kabo virš Lietuvos, kol rusų kariuomenė dar stovi Lietuvoje ir visokiausios provokacijos dar labiau sunkina politinę padėtį, kyla klausimas, ar ne per anksti VLIKas baigia savo politinį darbą. Vakarų valstybių ir Europos parlamento parama dar labai reikalinga. Be jų spaudimo ir pagalbos ypač rusų kariuomenės išvedimas bus sunkiai įgyvendinamas. Čia ALTos, Lietuvių Bendruomenės ir VLIKo turimi kontaktai su Baltaisiais Rūmais, kongresmanais bei senatoriais, su Europos parlamentarais bei ryšiai su kitų valstybių vyriausybėmis, gali daug pasitarnauti ir pagreitinti pilnai Lietuvos nepriklausomybei įgyvendinti.

— Globojai Lietuvių tautininkų sąjungos pirmininką Rimantą Smetoną, besilankantį Chicagoje ir dalyvavusį Amerikos lietuvių tautinės s-gos seime, įvykusiam 1992 m. gegužės 15-17 d. St. Petersburge, FL. Gal daugiau patyrei apie Lietuvos ir tautininkų padėtį?

— Turėjau malonią progą susipažinti ir keletą dienų pabendrauti Chicagoje su Lietuvių tautininkų sąjungos pirmininku ir buvusiu tautinės minties laikraščio „Vilties" redaktorium bei steigėju — Rimantu Smetona. Jis labai sielojasi Lietuvos reikalais ir apgailestavo, kad tokiu neramiu metu sutapo išvažiavmas į Ameriką, nes turėjo iškvietimą dalyvauti Amerikos lietuvių tautininkų s-gos seime. Šaltai galvojantis, santūrus, logiškas, plačiai susipažinęs politikoje ir gerai orientuojasi esamoje padėtyje. Atsargus išvadose, bet yra optimistas ir tiki į šviesią Lietuvos ateitį.

Nesiekia keršto, nors Rimantui tebesant 7 mėnesių kūdikiu, jo partizanas tėvas buvo išduotas ir susišaudymo metu, netekęs abiejų kojų, nenorėdamas gyvas patekti į stribų bei NKVD rankas, granata susisprogdino. Tas stribas turi 80 metų, tebėra gyvas ir, nėra abejonės, naudojasi okupantų suteiktomis privilegijomis, bet Rimantas neapykantos jam nerodo ir nekeršija.

Lietuvių Tautininkų sąjunga ir Tautininkų frakcija parlamente priklauso dešiniesiems ir (bekompromisiniai) remia V. Landsbergį.

Tautininkų sąjunga įsteigta prieš porą metų, auga narių skaičiumi, steigia skyrius ir plečia veiklą, skelbdama savo programą. Tautininkai yra viena iš didesnių partijų, todėl ir su Lietuvių Tautininkų sąjungos nuomone skaitosi parlamentarai bei vyriausybė ir (mielai) jungiasi į koaliciją kitos dešiniosios krypties partijos, darant svarbesnius sprendimus.

Seimo metu, R. Smetoną sužinojęs apie ministro pirmininko G. Vagnoriaus atsistatydinimą, labai apgailestavo. Jo nuomone G. Vagnorius šioms pareigoms buvo labai tinkamas, nes, kaip ekonomistas, suvokė ekonominę ir politinę Lietuvos padėtį ir stengėsi įvesti tvarką.

Tarp kitko, Rimantas yra didelis patriotas. Kada Chicagoje Tautiniuose namuose po jo pranešimo sėdėjome prie stalo gurkšnodami kavą, kažkas padarė priekaištą Lietuvos vyriausybei dėl nuosavybės atgavimo ir pilietybės įstatymo, Rimantas ramiai išklausęs atsakė: „Nežiūrint, kiek klaidų vyriausybė ar parlamentas padaro, aš vis tiek Lietuvą myliu, stengiuosi jai padėti ir klaidas taisyti", tie jo žodžiai užbaigė diskusijas.

— Po poros metų pertraukos, grįžti į ALTS-gos veiklą ir perimi pirmininko pareigas. Kas paskatino prisiimti šias atsakingas pareigas, kai išeivijos organizacinė veikla pradeda pasimesti ir visi tik dairosi į Lietuvą ir atvykstančius tautiečius?

— 1990 m. Bostone 21-majame tautinės s-gos seime, pasitraukdamas po trijų kadencijų — 6 metų sąjungos pirmininko pareigų, pareiškiau, kad po kiek laiko vėl grįšiu. Tada taip išsireiškiau: I shall return.

Šiemet po 38 metų aktyvaus profesinio darbo, pasitraukiau į užtarnautą poilsį. Turėdamas daugiau laiko, nors ir dar kai kurių naujų planų, nutariau ir vėl kandidatuoti į sąjungos pirmininkus. Į šias pareigas ateinu ne kaip naujokas, bet su 6 metų patirtimi.

Lietuvai atgavus laisvę ir nepriklausomybę mūsų organizacinė veikla smarkiai pasikeitė, arba, kaip Tu, Antanai, pastebėjai, pasimetė. Atsirado populiarus šūkis — „Veidu į Lietuvą". Aš dar pridėčiau: Veidu į Lietuvą visa širdimi ir

(Nukelta į 4 psl.)

ŽVILGSNIS Į VILNIAUS SENAMIESTĮ

PETRAS MATEKŪNAS

16

Negeresnė padėtis buvo ir 1940 m., kai Vilnius buvo rusų perleistas Lietuvai. Arkivysk. R. Jelbžykovskis, būdamas didelis lenkų šovinistas, kuriam rūpėjo ne religija, bet lenkinimas lietuvių ir kitų tautybių žmonių, nesiryžo, kai pas jį kreipėsi lietuvių delegacija, patenkinti prašymą. Jo toks užsispyrimas privedė prie to, kad lietuviams teko imtis tų pačių priemonių, kurias naudoja lenkai. Visi lenkų kunigai, išskyrus tik Šv. Jono parapijos kleboną kun. T. Makarewics, buvo tokie pat, kaip ir arkivysk. R. Jelbžykovskis, šovinistai ir nepalankūs lietuviams. Kun. T. Makarevics, kai pas jį kreipėsi lietuvių delegacija, su mielu noru sutikęs ir pasakęs — „Mano bažnyčia būna tuščia. Kokios valandos jums patogiausios, tokiomis ir laikykite pamaldas, o mes, lenkai, prisitaikysime prie jūsų".

Nepriklausomybės metais ir abiejų okupacijų metu Šv. Jono bažnyčioje laikydavo lietuviams pamaldas ir pasakydavo patriotinius pamokslus kun. Alfonsas Lipniūnas, gyvenęs tuo metu Vilniuje. Jo pamokslai buvo patriotiniai. Juos klausydavo ne tik tikintieji, bet ir indiferentai. Ypatingai jį mėgo studentai. Šv. Jono bažnyčia visuomet buvo perpildyta lietuvių. Per pamaldas giedodavo parapijos choras, kuriam vadovavo muzikas Bronius Budriūnas. 1943 m. kovo mėn. 17 d. vokiečių saugumo policija kun. A. Lipniūną suėmė ir su kitais lietuvių patriotais, kaip įkaitus, išvežė ir pasodino į Stutthofo koncentracijos stovyklą, kurioje išbuvo ligi karo pabaigos. Mirė 1945 m. balandžio mėn. 28 d. karui baigiantis stovyklos evakuacijos metu. Palaidotas Pucko kapinėse, Lenkijoje. 1989 m. rugsėjo mėn. pradžioje jo palaikai buvo atvežti į Vilnių. Tuojau po iškilmingų mišių, kurios buvo atlaikytos Vilniaus katedroje, jo palaikai buvo išvežti į Panevėžį ir palaidoti Panevėžio katedros kriptoje prie vysk. K. Paltaroko.

Kai nacių gestapas suėmė kun. A. Lipniūną ir išvežė į koncentracijos stovyklą, Šv. Jono bažnyčioje pamaldas atlaikydavo ir pamokslą pasakydavo kun. T. Žiūraitis. Jo pamokslai, kaip ir kun. A. Lipniūno, buvo patriotiniai, visų atidžiai išklausomi.

Pasibaigus II pasauliniam karui Šv. Jono bažnyčioje gyvai reiškėsi lietuviai katalikai. Pamaldos joje buvo laikomos ne tik lietuviams, bet ir gudams. 1963 m. rusų okupacinė valdžia bažnyčią atėmė ir įrengė salę, o jos koplyčiose įsikūrė įstaigos. Per šią okupaciją bažnyčioje buvo rengiami įvairūs minėjimai ir kamerinės muzikos koncertai.

Per karo veiksmus, kurie vyko Vilniaus mieste, bažnyčia ir varpinė buvo apnaikintos. 1955-1957 m. laikotarpyje bažnyčia ir varpinė buvo restauruotos.

Šv. Jono bažnyčios užpakalinis fasadas baigiasi prie Pilies gatvės, kuri turinti apie 300 metrų. Pradžioje ji yra plati, bet prie Šv. Jono bažnyčios visai susiaurėja. Prie Pilies gatvės dešinėje jos pusėje, einant iš Katedros aikštės, stovi dviejų aukštų mūrinis namas, pastatytas 16 šimt. renesanso stiliumi, kurio fasadą puošia savotiška ornamentika. Jo pirmam aukšte yra krautuvei patalpa, kurioje 1940 m. pradžioje toje patalpoje buvo lietuvių tautinių drabužių krautuvė, o antrame — butai. Virš antro aukšto artika. Tai įdomus savo stiliumi namas, atkreipiąs savo išorine išvaizda kiekvieną praeivį.

Toje vietoje, kur stovi Šv. Jono užpakalinis fasadas, prasideda Didžioji gatvė. Priešais Šv. Jono gatvę stovi trijų aukštų namas Nr. 30-2, priklausęs Straliui. Namas gražus, stilingas. Pirmam jo aukšte yra krautuvėms patalpos, o antrame ir trečiame aukšte butai. Jo lauko sienos papuoštos karnizais ir ornamentais. Vyrauja tiesios linijos.

1918 m. Lietuvių komitetas šiame name turėjo išsinuomavęs antrame aukšte butą, kuriame įrengė nukentėjusiems nuo karo šelpti būstinę. Prof. Mykolas Biržiška, dr. J. Šaulys ir kan. P. Dogelis tvirtina, kad šioje patalpoje buvo pasirašytas 1918 m. vasario mėn. 16 d. Nepriklausomybės Aktas (Jonas Puzinas, Rinktiniai Raštai II tomas).

1940 m. tame pat bute, kai tik Sovietų Sąjunga perleido Vilnių Lietuvai, buvo įsteigta „Lietuvaitės" valgykla.

Šv. Jono ir Didžiosios gatvių kampe, priešais Šv. Jono bažnyčios šoninį fasadą stovėjo pašto rūmai, anksčiau priklausę didikams Radvilams, pastatyti baroko stiliuje. Caro okupacijos metais juose buvo įrengta pašto įstaiga, kuri veikė lenkų, lietuvių, sovietų ir nacių okupacjos metu. Įėjimas į tuos rūmus buvo iš Šv. Jono gatvės. Sienos tų rūmų buvo storos ir, vietomis siekė net metrą. Salė, kurioje pašto tarnautojai aptarnavo klientus, gana didelė su skliaustinėmis lubomis. Šie rūmai 1944 m. liepos mėn. pradžioje per įvykusias gatvėje kovas tarp vokiečių ir rusų armijos dalinių — kaip teko girdėti sudegė.

Netoli šios vietos yra Šv. Onos, Bernardinų ir Šv. Mykolo bažnyčios. Jos visos trys pastatytos netoli viena kitos. Artimiausia gatvė, kuri eina į šias šventoves yra Šv. Mykolo, kairėje Didžiosios gatvės pusėje, apie 3 ar 4 šimtus metrų nuo Šv. Jono bažnyčios. Jos visos trys stovi prie Šv. Onos gatvės.

(Bus daugiau)

JĖZUITAI STATO BAŽNYČIĄ KLAIPĖDOJE

Be Amerikos pagalbos nepastatysime — sako kun. Ladislovas Baliūnas

SNIEGUOLĖ ZALATORĖ

Klaipėda. — Lietuvoje dabar ekonomiškai visiems sunku. Bet ypatingai sunku tiems, kurie stato ką nors, ar tai namus ar bažnyčias. Statybinės medžiagos pabrango dešimteriopai, ypač mediena. Jeigu gruodžio mėnesį dar galėjai nusipirkti parketo už 100 rublių už kvardratinį metrą (1 dol. = 110 rublių), tai dabar kvadratinis metras kainuoja net 800 rublių arba 7 dol. Ir toks pabrangimas tik per 3 mėnesius.

Klaipėda buvo apleistas miestas tikinčiųjų atžvilgiu daugelį metų. Prieš keletą metų buvo atgauta Marijos Taikos Karalienės bažnyčia (kuri saugumiečių buvo paversta filharmonija). Vienintelė katalikų bažnyčia buvo mažytė centre Kristaus Karaliaus bažnytėlė. Jai vadovauja klebonas kun. Bernardas Talaišis, kuris praeitais metais lankėsi Amerikoje. Dabar statoma Šv. Juozapo Darbininko bažnyčia naujuose Klaipėdos rajonuose, maždaug 10 kilometrų no centro.

Laikiną Šv. Juozapo medinę bažnyčią pastatė a.a. kun. Bronius Burneikis, kuris mirė praeitais metais. Šioje bažnyčioje, kuri baigta pastatyti praeitais metais, kabo mokinių religinių piešinėlių parodėlė, kasdien laikomos šv. Mišios vakare. Iš pradžių kun Baliūnui buvo sunku, nes jis buvo vienintelis kunigas aptarnaujantis tikinčiuosius, vedantis tikybos pamokas mokyklose, lankantis ligonius. Dabar jau jam talkininkauja du kiti jėzuitai kunigai — jų tarpe ir pusę metų išbuvęs Amerikoje kun. Rimas Gudelis, kuris neseniai į Klaipėdą atvyko iš Panevėžio.

Jėzuitai sugebėjo per trumpą laiką suburti jaunimą, įkurti ateitininkus. Čia susibūrė ir Jaunimo choras, naktinės adoracijos būrelis ir, nors ši bažnyčia toli nuo centro, jaunimas mielai čia renkasi, meldžiasi ir atvažiuoja iš toliau. Laikinoji bažnyčia ištikimai tarnauja tikintiesiems. Tačiau norima pastatyti didesnę banyčią, o laikinąją bažnyčią paversti parapijos sale. Statybos darbai prasidėjo dar 1991 metais, bet baigsis tik kai „bus lėšų", pasakė kun. Baliūnas. „Be Amerikos pagalbos nepastatysime šitos bažnyčios. Jei prireiks, nuvažiuosim į Ameriką rinkti aukų statybai.

Prieš keletą metų pastatyti bažnyčią būtų kainavę 4.5 milijono rublių. Tai 1982 metų kainomis. O dabar reikia padauginti tą sumą iš 0.5, tai kaina siekia daugiau, negu 60 milijonų rublių.

Aišku, Klaipėdos tikintiesiems tokios sumos neįkandamos. Tikintieji dabar suaukoję 210,000 rublių, pasakė kun. Baliūnas. Tačiau tai lašas jūroje. Jėzuitai yra prašę Klaipėdos valdžios ir miesto tarybos pirmininko Vytauto Čepo finansinės paramos, bet „valdžia nieko oficialaus nedavė".

Amerikos lietuviai, norį paremti tos bažnyčios statybą, lėšas gali perduoti jėzuitui kun. Antanui Saulaičiui. Kun. Saulaitis kovo mėnesio gale lankėsi Lietuvoje, kai buvo rengiamas Lietuvos Bažnyčios Kronikos 20-mečio minėjimas. Aplankė jis ir Klaipėdą.

„Lankytojų užtenka", pasakė kun. Baliūnas apie Šv. Juozapo bažnytėlę. „Lėšų trūksta!" jis pridūrė.

Lietuviškas kampelis tarptautinėje margučių parodoje Phoenix, Az. Iš kairės: Veronika Paulionienė — margučių dažymo talkininkė ir Aldona Gervickienė.
Nuotr. O. Adomaitienės

VIENO KAIMO ISTORIJA — KARAS

E. RINGUS

1941 m. gegužės mėn. prasidėjo pavienių gyventojų vežimas. Pirmų aukų tarpe buvo Ramoškos jaunystės draugas. Artimų draugų jis jau neturėjo, nes visiems buvo žinoma, kad jis yra įsivėlęs į nešvarų darbą. Netgi jo tėvas, kuriam kaimynai savo įtarimų nebuvo išreiškę, pastebėjo, kad jo sūnus daug naktų praleidžia kažkur ir neturi laiko namų darbams. Vieną dieną tėvas, norėdamas atiduoti mirusios žmonos rūbus, išvertė visą skrynią. Tarp tų drabužių jis rado pistoletą. Tik dabar jam paaiškėjo viskas, sūnaus nebuvimas namie ir jo dažnas lankymasis sielsovietę ir ypatingas nervuotumas. Sūnui nieko nesakydamas paslėpė pistoletą tvarto pastogėje.

Birželio pradžioje į sielsovietą atėjo labai slapta telegrama. Leitenantas įsakė visiems pareigūnams, jų tarpe Matoniui ir Ramoškai, skubiai ateiti į įstaigą su ginklais. Ramoška, atgavęs prarastą pasitikėjimą, griebėsi ieškoti ginklo. Neradęs vienoje skrynioje, išvertė kitą. Beverčiant nukrito motinos mėgiamiausia Marijos statulėlė su Kūdikiu rankose ir sudužo. Jau ir taip Aušros Vartų Marijos liūdnas veidas Ramoškai pasirodė dar liūdnesnis. Tas dar labiau įerzino jau ir taip susijaudinusį Ramošką. Jau toliau nesugebėjo susivaldyti ir, prišokęs prie tėvo, vos nesmogė jam į veidą. Jis žinojo, kad, jeigu jis neras ginklo, bus įtartas sabotažu ar dar blogiau. Tėvas, parpuolęs ant kelių, prašė savo vienintelį nutraukti ryšį su sovietų pareigūnais ir pasitraukti į kitą valsčių pas tetą bent kelioms dienoms. Ramoška, nustūmęs verkiantį tėvą, nubėgo į įstaigą. Ten jau laukė leitenantas, Matonis ir Gylys užvestame sunkvežimyje. Tuojau jie pradėjo važiuoti paimti pirmą auką kelionei į plačią tėvynę. Važiuojant per turgaus aikštę, kelią pastojo Ramoškos kaimynė. Ji šaukė, kad jie skubiai važiuotų į Ramoškos ūkį, nes ten didelė nelaimė. Įėjęę į pirkią nieko nerado išskyrus kampe gulintį šunį, kuris gailiai cypė ir nebėgo prie Rašmoškos, kaip būdavo anksčiau.

Ramoškai priartėjus prie šuns jis nenoromis pakilo ir išėjo iš pirkios. Visi sekė. Prie tvoros aukštoje žolėje gulėjo Ramoškos tėvas, rankoje laikydamas sūnaus pistoletą. Iš sutraiškyto veido bėgo dar nesukrešėjęs kraujas. Žaizdoje pilna musių. Vienos akies vietoje tik tuštuma. Kita akis dar atdara ir Ramoškai atrodė, kad jis matė tėvo išdžiūvusias ašaras. Priklaupęs apdengė tėvo galvą švarku ir paprašė leitenanto, kad leistų jam palaidoti tėvą, o paskui jis prisistatys sielsovietė. Bet jis jau negrįžo. Paprašė kaimynų, kad tėvą palaidotų, o jis pats dingo.

Kad ir tarnaudamas rusams, Ramoška vis dėlto turėjo ryšį su lietuvišku pogrindžiu Lietuvoje. Jis netgi girdėjo, kad Lietuvos ambasadorius Berlyne karo atveju ruošia Lietuvoje partizaninį judėjimą. Turėjo netgi progos pasiskaityti pora atsišaukimų, kuriuos perskaitęs visados sudegindavo. Jis gyveno dabar pas tetą jau Lietuvos ribose. Todėl jautėsi saugiai, nes Gudijos ir Lietuvos aparatūros dar neveikė sklandžiai. Tėvo savižudybė galutinai pakeitė jaunuolio nuomonę, ir jis sau prisiekė kovoti su komunizmu, kurį jis pamatė iš vidaus ir nuo kurio jis nukentėjo taip anksti savo gyvenime.

Tuo tarpu Berlyne dar 1940 m. pradžioje Hitleris išleidžia įsakymą ruoštis karui prieš Sovietus. Nežiūrint generolų patarimo neįsivelti į dviejų frontų karą, jis netgi sudaro smulkų planą kaip pertvarkyti Sąjungos žemėlapį. Pabaltijis ir dalis Baltarusijos sudarys būsimą „Ostlandą", priklausantį Reichui. Apie nepriklausomybes tautoms sudarančioms Sovietų imperiją kalbos nebuvo. Pasiruošimas karui ėjo pilnu tempu. Stalino įtikinti apie Hitlerio kėslus niekam nepavyksta, netgi patikimiausio šnipo, tokio ambasadoriaus Sorge, kuris net pateikė tikslią puolimo datą. Jo įspėjimas pasitvirtino. Vokiečiai sukoncentravo 3 milijonus karių, 4000 tankų ir 1800 lėktuvų, birželio 15 d. puolė 1600 km ilgumo fronte. Per Lietuvą vokiečiai perėjo per kelias dienas.

Ramoškai sėdėti pas tetą nusibodo ir jis tuojau paskubėjo į Vilnių. Ten jis netikėtai susitiko su draugu, kuris už vagystę fabrike pateko į Pravieniškių lagerį. Tik ištraukęs gerą dozę naminės jis sugebėjo valdyti savo nervus ir rankų drebėjimą ir pradėjo papasakoti apie įvykį.

(Bus daugiau)

DR. L. KRIAUČELIŪNAS

(Atkelta iš 3 psl.)

atviromis piniginėmis. Pradedam visai užmiršti išeiviją. Išeivija suvaidino didelį vaidmenį Lietuvos nepriklausomybės metais po pirmojo pasaulinio karo. Išeivija atliko svarbų ir reikšmingą vaidmenį žiaurios bolševikų okupacijos metais. Stiprios ir gerai organizuotos išeivijos laukia dideli darbai bei uždaviniai ir ateityje. Tad, šalia ryšių su Lietuva, su Lietuvos tautininkais, naujoji valdyba skirs nemažą dėmesį mūsų veiklai išeivijoje. Tautinės s-gos gyvastingumas aktyviai reiškiasi išeivijos visuomeniniame, kultūriniame ir politiniame gyvenime. Į tą veiklą bandysime galimai daugiau įtraukti ir skyrius.

— Grįžtant prie savų reikalų, prašau painformuoti, kaip sekėsi sudaryti valdybą ir kas į ją įeina.

— Nieko nebuvo lengvesnio, kaip sudaryti valdybą. Kadangi galutinai apsisprendžiau kandidatuoti tik lėktuve, skrisdamas į seimą, reikėjo padaryti tik keletą gerų telefoninių paskambinimų. Visi mielai iš karto sutiko, O. Kremeris dalyvavo seime, tai jo sutikimą gavau vietoje. Be manęs valdybą sudaro: Petras Buchas, Oskaras Kremeris, Stasys Briedis ir dr. Laima Šimulienė. Beveik visi ateina į valdybą su nemaža visuomeninės veiklos patirtimi. Esu patenkintas pasirinktais į valdybą nariais ir dėkoju jiems už sutikimą.

— Turbūt dar per anksti klausti apie ALTS-gos rūpesčius ir bėdas, bet gal turi kokią nors viziją dėl tautinės minties spaudos ir kultūrinės veiklos, kad ne tik sąjungos valdyba, bet ir skyriai pajudėtų?

— Tik grįžau iš seimo ir dar nespėjau sušaukti pirmojo valdybos posėdžio, todėl yra sunkoka konkrečiai kalbėti apie ateities planus. Pakankamai yra rūpesčių ir bėdų. Turiu visą eilę planų, kuriuos, apsvarstę valdyboje, pamažu eisim prie darbo.

Vilties draugijai ir Tautinei sąjungai rūpi tautinės minties laikraščio „Dirvos" leidimas. 1991 m. vasario mėn. buv. „Dirvos" redaktoriui Vytautui Gedgaudui išėjus į užtarnautą poilsį, „Dirva" buvo atsidūrusi kryžkelėje — būti ar nebūti. Neturėjom kito redaktoriaus, bet padėtį išgelbėjo Vilties d-jos pirm. dr. Vytautas Maurutis, pakviesdamas patyrusį spaudos ir visuomenės veikėją agronomą Balį Gaidžiūną. „Dirva" nesustojo ėjus nė vienos savaitės ir dabar tebėra gerose renkose (tik trūksta redakcijai talkininkų). Seimo metu įvykusiame Vilties d-jos suvažiavime buvo išrinkta nauja Vilties d-jos valdyba ir dr. Vytautas Maurutis sutiko vėl eiti valdybos pirmininko pareigas. Palaikysime artimą kontaktą su Vilties d-jos valdyba ir šiuo metu „Dirvos" reikalai didelių rūpesčių nekelia. Sunkiau su „Naujosios Vilties" žurnalo leidimu. Prieš 2 metus, redaktoriui Vytautui Abraičiui pasitraukus, žurnalo leidimas laikinai sustojo. Šio seimo metu vėl buvo kreiptasi į V. Abraitį, ar negalėtų po ilgesnių atostogų vėl grįžti redaguoti „Naująją Viltį". Turime vilties, kad Vyt. Abraitis, grįžęs iš Lietuvos, kur žadėjo patyrinėti galimybes dėl naujų bendradarbių, galbūt vėl sutiks perimti „Naujosios Vilties" redagavimą. Būtų didelis nuostolis sunkiai pagimdytą tautinės minties kultūros ir politikos žurnalą numarinti.

Planuojamus darbus negalės atlikti viena pati valdyba. Jau seime paskutiniame žodyje kreipiaus į skyrius ir visus s-gos narius, prašydamas talkos ir paramos. Stengsimės palaikyti artimus kontaktus su skyriais ir įtraukti į s-gos veiklą. Šiuo metu jaučiasi lyg veiklos susilpnėjimas, nes dalis skyrių neatsiuntė net atstovų į seimą. Žinoma, daugelio narių pečius jau slegia amžiaus našta, galvas puošia sidabrinė plauko spalva, o jaunimas nerodo per daug entuziazmo ir noro jungtis į visuomeninį darbą. Bet kas tų bėdų netur?

Atkreipsime ypatingą dėmesį ir bandysime paieškoti būdų, kaip prisivilioti į s-gos eiles daugiau jaunesnių veidų. Akys krypsta į Korp! Neo-Lithuania. Palaikydami artimus ryšius su Lietuvos tautininkais, stengsimės jiems padėti, sudarydami palankesnes sąlygas aktyviau reikštis Lietuvos politiname gyvenime. Tai paramai telkti vėl neapsieisime be skyrių talkos, be jų paramos. Apie tolimesnius planus pakalbėsime kitą kartą, kai būsiu grįžęs iš Lietuvos ir būsime sudarę veiklos planą.

— Ką dar norėtum pasakyti nariams ir visai lietuvių visuomenei?

— Linkiu gražaus tarporganizacinio sugyvenimo, dirbti ir toliau su tuo pačiu entuziazmu ir pasišventimu. Būkime veidu į Lietuvą, bet neužmirškime išeivijos reikalų ir lietuviškų dirvonų, kurie reikalingi nuolatinio purenimo.

— Dėkoju už pareikštas įdomias mintis ir linkiu sėkmės naujose pareigose.

A. Juodvalkis

PAVASARIO KELIONĖS Į VILNIŲ

Chicago—Vilnius—Chicago (ten ir atgal) **$893.00**
Vilnius—Chicago—Vilnius **$885.00**
(pačiam pasirūpint transportaciją iš Vilniaus į Varšuvą)

GOLD WINGS TRAVEL
5348 N. Milwaukee
Chicago, IL 60630
Tel. 312-775-5700

INTERNATIONAL
TRAVEL CONSULTANTS
Žaibas
Organizuojame grupines ir individualias keliones į Lietuvą ir visus kitus pasaulio kraštus žemiausiomis kainomis.
CARGO — siunčiame oro linija
„ŽAIBAS" — virš 10 skirtingų paketų pasirinkimas su garantuotu pristatymu į namus Lietuvoje per 10 darbo dienų.
9525 South 79th Avenue
Hickory Hill, Illinois 60457
Telefonas (708) 430-7272
223 Kalvarijų gatvė
Vilnius, Lietuva
Telefonas 350-115 ir 778-392

CLASSIFIED GUIDE

REAL ESTATE

RE/MAX REALTORS
(312) 586-5959
(708) 425-7161
RIMAS L. STANKUS
- Perkant ar Parduodant
- Greitas ir Sąžiningas Patarnavimas
- **MLS.** Kompiuterių ir **FAX** pagalba
- Nuosavybių įkainavimas **veltui**
- Perkame ir Parduodame Namus,
- Apartmentus ir Žemę.
- Pensininkams Nuolaida.

ŠIMAITIS REALTY
Viktoras Šimaitis
Irena Bilnstrubienė
Nuosavybių pardavimas. **INCOME TAX**
5953 S. Kedzie Ave.
Tel. 436-7878

MISCELLANEOUS

A VILIMAS MOVING
Tel. 376-1882 ar 376-5996

10%—20%—30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas mus.

FRANK ZAPOLIS
3208½ West 95th Stret
Tel. — (708) 424-8654
(312) 581-8654

ELEKTROS ĮVEDIMAI — PATAISYMAI
Turiu Chicagos miesto leidimą. Dirbu ir užmiesty. Darbu greitai, garantuotai ir sąžiningai.
312-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

LORETTA'S—LTD
DOMESTIC EMPLOYMENT AGENCY
- **Nannies • Babysitting**
- **Companion • Elderly Care**
- **Home Health Care•**
- **House Keepers •**

Licensed & Bonded
(312) 523-3575
(312) 523-3767

Atliekame namų, butų remonto darbus. Dirbame greitai, gerai ir pigiai. Esame dirbę Amerikoje. Turime praktikos. Kreiptis: **Artūras, tel. 312-471-6064.**

REAL ESTATE

BELL-BACE REALTORS
J. BACEVICIUS
6529 S. Kedzie Ave.,
Chicago, IL 60629
(312) 778-2233
INCOME TAX — INSURANCE
- Namų pirkimas ir pardavimas
- **MLS** kompiuterių ir **FAX** pagalba
- Veltui namų įvertinimas
- Greitas ir sąžiningas patarnavimas
- **Visi agentai kalba lietuviškai**
- Nuolaida pensininkams

FOR RENT

Išnuomojamas naujai atremontuotas 1 mieg. kamb. dviems žmonėms. Galima naudotis virtuve ir dušu. Gage Parko apyl. **Tel. 312-925-7428.**

Dėmesio Turistams vykstantiems į Lietuvą! Vilniuje, Centre, pigiai išnuomojami privatūs butai, su visais patogumais. Kreiptis: Floridoje **904-245-8017,** Vilniuje **62-04-00,** arba **22-58-59,** arba **63-82-49.**

Išnuomojamas šviesus, gražus, 5 kamb. butas.
Kreiptis: **tel. 312-776-2072**

HELP WANTED

Needed teacher or instructor of Lithuanian language for 2 students living in Huntley, IL and Hampshire, IL (N.W. suburbs of Chicago)
Call Irene: 708-428-0315

ATTENTION STUDENTS OF CIVIL ENGINEERING!
Seeking a Baltic descent student with BS in Civil Eng. to pursue masters degree. Some support will be provided. Research proj. involves developing an interntl. agri-business, construction data base for stimulating economic growth in Baltic States. Interested contact: **Mr. Edward Jaselskis, tel. 515-294-0250,** or write: **Dept. of Civil Engineering, Iowa State University, 450 Town Engineering Bldg., Ames, Iowa 50011.**

U.S. Savings Bonds Make Great Gifts.

A public service of this newspaper

„ATLAIDAI — Lithuanian Pilgrimages" — Loyolos Universiteto leidyklos išleista Romo Požerskio fotografijų knyga apie atlaidus ok. Lietuvoje. Knygai įžangas parašė Mykolas Drunga, Česlovas Grincevičius, Laima Skeivienė ir Algimantas Kezys. Išleista dviem kalbom — angliškai ir lietuviškai. Verta turėti sau ir padovanoti kitam, ypač svetimtaučiui. Gaunama „Drauge", kaina su persiuntimu **27 dol.** Illinois gyventojai dar prideda **2 dol.** valstijos mokesčio.
Užsakymus siųsti:
DRAUGAS
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629

Anglų Kalba Sekmingai Darbuotis Universitete Ir Profesijose

The University of Illinois at Chicago
Tutorium in Intensive English
(Intensyvūs Anglų Kalbos Kursai)
- keturių lygių dėstymas vyksta ištisus metus
- mažos grupės su profesionalais ESL dėstytojais
- dėstymas surištas su kompiuteriais ir įvairiomis vaizdinėmis priemonėmis
- patarimai immigracijos reikalais; I-20 vizos studentams
- visi studentai laiko TOEFL egzaminus, kurie bus užskaitomi Illinojaus Universiteto
- papildomi kursai: TOEFL Paruošimas, Kalbos Įgūdžiai Pažengusiems

Dėl platesnės informacijos, kreipkitės į:

The University of Illinois at Chicago
The Tutorium in Intensive English (M/C 324)
Box 4348, Chicago, IL 60680 USA
(312) 996-8098/Dr. Boca

UIC The University of Illinois at Chicago

Deja, universitetas negali duoti finansinės paramos.

APLINK MUS

x IX Lietuvių Tautinių šokių šventės šokėjams, atvažiuojantiems iš Pietų Amerikos ir Lietuvos, yra reikalingos nakvynės. Iš Argentinos atvažiuoja dvi šokių grupės „Inkaras" ir „Dobilas", iš Brazilijos viena grupė „Nemunas" ir iš Lietuvos viena grupė „Vėtrungė". Iš viso 122 šokėjai. Tautinių šokių šventės rengimo komitetas prašo Chicagos ir jos apylinkių lietuvius padėti ir priimti į savo namus šiuos šokėjus, nes jų kraštų ekonominė padėtis neįgalina juos apsistoti viešbučiuose.

x Marija Krauchunienė, Nijolė Martinaitytė ir **Antanina Repšienė,** Lietuvos ambasadai Washingtone paremti rengimo komiteto narės, labai aktyviai renka lėšas ir organizuoja, kad kuo daugiau atvyktų svečių birželio 5 d. sutikti ambasadorių Stasį Lozoraitį ir jo žmoną Danielą.

x Pranešama LKVS „Ramovės" Chicagos skyriaus nariams, kad dėl susidariusių aplinkybių skyriaus narių susirinkimas, numatytas birželio 7 d., atšaukiamas. Susirinkimas nukeltas ir šaukiamas birželio 21 d., sekmadienį, 12 val. Jaunimo centre. Kviečiami visi skyriaus nariai susirinkime dalyvauti.

x A.a. dr. Aldonai Taurienei mirus, vietoj gėlių suaukota Tautos fondui demokratinės Lietuvos atstatymui 1010 dolerių.

x TĖVŲ DIENOS šv. Mišios bei maldų novena prasidės birželio 12 d. ir tęsis iki 21 d., Marijonų koplyčioje prie „Draugo". Ši novena skirta Švč. Jėzaus Širdies garbei, meldžiant tėvams kūno ir sielos sveikatos, sėkmės darbuose, kantrybės kančioje, gi mirusiems — amžinosios laimės. Maloniai kviečiame įsijungti į šias ypatingas mūsų maldas. Savo tėvų, vyrų, uošvių ir senelių vardus siųskite: **Marian Fathers, 6336 S. Kilbourn Ave., Chicago, IL 60629.**

(pr.)

x TravelCentre, Ltd. greitai ir sąžiningai tvarko visas atostogų bei komercines keliones. Taip pat parduodame lėktuvo bilietus į Lietuvą. Skambinkite Teresei Lesniauskienei, tel. **708-526-0773.**

(sk)

x Kaip ir anksčiau, Atlanta laukia **Jūsų siuntinių į Lietuvą. ATLANTA IMPORT EXPORT,** 2719 West 71st Street, Chicago, IL 60629. **Tel. (312) 434-2121.**

(sk)

x KONTEINERIAI Į LIETUVĄ siunčiami kas 2 savaites. Daiktai pristatomi mums paštu arba UPS. **TRANSPAK, 2638 W. 69 St., Chicago, IL 60629, tel. 312-436-7772.**

(sk)

x Padėkite vargstantiems Lietuvoje: Žaibo Nr. 6: miltai, cukrus, ryžiai, aliejus, kava, kakava, druska, kumpis, persikai, ananasai, slyvos, razinos, apie 60 svarų deficitinio maisto su pristatymu į namus — $100.00 **„Žaibas" 9525 So. 79th Ave., Hickory Hills, Ill. 60457. Tel. (708) 430-8090.**

(sk)

ARAS ROOFING
Arvydas Kiela
Denglame ir taisome
visų rūšių stogus
Tel. 708-257-0746
Skambinti po 6 v.v.

x Birželio 3 d., trečiadienį, 7:30 val. vak. JAV LB Švietimo taryba kviečia Kr. Donelaičio, Dariaus-Girėno, Aukštesniosios lit. mokyklos direktorius, mokytojus, tėvų komitetus ir tėvus dalyvauti susirinkime Seklyčioje ir išsiaiškinti mokyklų sujungimo klausimą. Girdima įvairių nuomonių, dažnai nepagrįstų ir klaidinančių, todėl Švietimo taryba pagal JAV LB krašto valdybos parėdymus nori išsiaiškinti ir painformuoti Chicagos visuomenę šiuo aktualiu reikalu.

x Vyresniųjų lietuvių centre Seklyčioje birželio 3 d., trečiadienį, 2 val. p.p. kun. Antanas Saulaitis rodys skaidres iš Lietuvos vaizdų. Taip pat bus proga išgirsti vargonų specialistą Gediminą Kviklį ir smuikininką Herkulį Strolią. Po programos bus bendri pietūs. Visi kviečiami dalyvauti.

x „Dainuojančios žemaitės" Bronė Stravinskienė, Aldona Underienė ir Dana Varaneckienė, vadovaujamos muz. Kazio Skaisgirio, giedos per Nekaltai Pradėtosios Marijos vienuolijos rėmėjų šv. Mišias, birželio 7 d. 8 val. rytą, Švč. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje. Po Mišių bus metinis susirinkimas parapijos salėje. Nariai ir svečiai kviečiami dalyvauti.

x Švento Vardo draugijos nariai sekmadienį, birželio 14 d., per 8 val. šv. Mišias eis bendros Komunijos, o po Mišių bus trumpas susirinkimas Švč. M. Marijos Gimimo parap. salėje.

x Marquette Parko Švč. M. Marijos Gimimo parapijos mokykloj baigusieji aštuntąjį skyrių šį sekmadienį, birželio 7 d., 12:15 val. turės šv. Mišias ir džiaugsmo apeigas tėvams. Sveikinimai baigusiems mokyklą ir jų tėvams.

x Visi kviečiami susitikti su Lietuvos amb. St. Lozoraičiu penktadienį, birželio 5 d., 7 v.v. Balzeko muziejaus „Gintaro" salėje.

(sk)

x Robertas ir Vida Kosmonai (IL), LEES parduotuvės savininkai parėmė **IX Tautinių Šokių Šventę** 250 dolerių suma. Šventės lėšų telkimo komisija taria nuoširdų ačiū už paramą.

(sk)

x PLC informacinis susirinkimas bus sekmadienį, birželio 7 d. tuoj po 11 val. mišių. Valdybos nariai ir centro administratoriai praneš apie finansinį centro stovį, centre vykstantį PLB suvažiavimą ir kt. renginius.

(sk)

x TELEGRAMINIS LAIŠKŲ persiuntimas **į Lietuvą** ir atgal. Mes pervežam baldus, automobilius, parūpinam butus, statom namus, pervedam dolerius. **Transpak, 2638 W. 69 St., Chicago, IL 60629, tel. 312-436-7772.**

(sk)

x Birželio 7 d., sekmadienį 12 val. cepelinų pietūs Pasaulio Lietuvių centre, Lemonte. Kviečiame skaniai ir sočiai pavalgyti.

(sk)

x Visi kviečiami susitikti su Lietuvos ambasadorium Stasiu Lozoraičiu ir jo žmona Daniela Lozoraitiene. Po daugelio metų, didžiuojamės vėl turėdami Lietuvos ambasadorių Washingtone. Įėjimo laisva auka parems ambasados išlaikymą. Ambasadoriaus priėmimas bus Balzeko muziejuje, penktadienį, birželio 5 d., 7 v.v. Apie dalyvavimą prašome pranešti **Balzeko muziejui 312-582-6500.**

(sk)

Los Angeles „spinduliukai" scenoje. Nuotr. J. Žuko

CHICAGOJE IR APYLINKĖSE

GERI DARBAI BE REKLAMOS

Tuoj bus mūsų visų mėgstama Tautinių šokių šventė. Chicagoje esame laimingi turėdami ne vieną tautinių šokių grupę. Pranas Zapolis yra ilgametis „Vyties" tautinių šokių grupės vedėjas. Ta sritimi jis domėjosi visą gyvenimą — arba pats šoko, arba mokė kitus, kad ši tautinio meno forma neišnyktų.

Prano Zapolio tėvas atvažiavo į Ameriką 1917 m., o motina lietuvė, bet gimusi Chicagoje. Zapolis augo Brighton Parke, lankė Nekalto Prasidėjimo pradžios mokyklą ir Kelly gimnaziją. Parapijos mokykloje turėjo lietuvių kalbos pamokas. Namuose daugiausia buvo kalbama angliškai, kad tėvas greičiau išmoktų naujo krašto kalbą. Mama, kuri gerai kalbėjo lietuviškai, buvo veikli Amerikos lietuvių organizacijose.

Šokdamas „Ateities" šokių grupėje, 1948 m. Pranas susipažino savo būsimą žmoną. Vedę abu dirbo su „Ateities" atžalynu, pradžios mokyklos vaikais. Apie dešimt metų Eleonora mokė dainavimą, o Pranas šokimą. Nuo tų laikų iki šiandienos Pranas tebeveda „Vyties" tautinių šokių grupę. Eleonora ir Pranas turi du suaugusius vaikus — Robert ir Carol ir penkis anūkus.

Anksčiau priklausęs Community Chest ir Lions Club labdaros organizacijoms, Pranas Zapolis, Prekybos Rūmų narys, talkina visur, kur jaučia, kad jo pagalba reikalinga ar naudinga. Jis nuoširdžiai remia benamius Chicagos vaikus. Zapolis dirba be reklamos sau, aukodamas visą savo gyvenimą lietuviškai veiklai. Jis neatsisako remti įvairius renginius tiesiogine auka ar bilietų nupirkimu. Kai Balzeko muziejuje buvo Vytauto Landsbergio susitikimas su organizacijų atstovais, kai buvo konsulų priėmimas, Pranas Zapolis paaukojo šampaną, žymiai sumažindamas rengėjų išlaidas. Neabejodamas Zapolis mielai sutiko paaukoti šampaną ir Washingtono ambasados lėšų telkimo vakarui Balzeko muziejuje.

Pranas Zapolis, turįs savo apdraudos įstaigą, sportuoja, mėgsta teatrą, operą ir koncertus. Per savo pažintis tarp nelietuvių skleidžia žinias apie Lietuvą ir lietuvių interesus. Pranas sako, „Praleidau visą gyvenimą pristatant Lietuvą ne lietuviams". Todėl jo tautinių šokių grupė dažniau matoma amerikietiškuose renginiuose, negu mūsų pačių parapijų salėse. „Vytis" yra šokusi Amerikos medicinos draugijai, religinėms grupėms, pirkimo centruose, bibliotekose, Chicagos Daley Center ir tarptautiniuose festivaliuose, įskaitant Milwaukee ir Springfield State Fair. „Vytis" visuomet pasirodo Chicagos „Museum of Science and Industry" kalėdinėje programoje. Vasaros gale neatsisakė pasirodyti Illinois gubernatoriaus Jim Edgar „Salute to the Baltics", nes „Vytis" repetuoja ir vasaros atostogų metu ir visuomet yra pasiruošus pasirodymui.

Nors 25 metus Zapolis pats vienas mokė šokėjus, jau treti metai „Vytį" moko Lidija Ringienė. Akordeonistai yra buvę Tomas Strolia, Ąžuolas Stelmokas, Audrius Polikaitis ir Walter Tenclinger. „Vytis", kurią sudaro tarp 40 ir 60 jaunuolių, atlieka apie 20 programų per metus. Zapolis teigia, kad dalyvaudami tautinių šokių grupėje, jaunuoliai ne tik bendrauja, bet išmoksta disciplinos. Jo šokių grupė niekuomet neturėjo tėvų komiteto, nes Zapoliai patys padengia išlaidas, kaip padėka jaunuoliams, padedantiems išlaikyti lietuviškas tradicijas.

Vienas iš muziejaus iniciatorių, Pranas Zapolis dabar priklauso Balzeko lietuvių kultūros muziejaus direktorių tarybai. Jis sako, kad Balzeko muziejus yra vienas iš geriausių etninių muziejų pasaulyje ir per muziejų sudaroma daug ryšių ir reklamos lietuviškiems reikalams.

Zapolis ragina lietuvius išeiti į plačiąją visuomenę, nes, skleisdami savo kultūrą, natūraliu bendradarbiavimu su kitataučiais padėsime Lietuvai. Ne visi renginiai turi būti ruošiami tik mums patiems. Pokyliai miesto centre patraukia spaudos dėmesį. Jis didžiuojasi, kad daugelis lietuvių Amerikoje yra daug pasiekę savo profesijose, turi gerus darbus ir geras algas. Senieji lietuviai steigė parapijas, mokyklas ir ligonines dėdami centą prie cento. Dabar Lietuvai reikalinga masyvi parama. Nors atrodo, kad sunkiau gyvenantys laisviau aukoja, Zapolis nepraranda vilties, kad dar ne per vėlu pritraukti pasiturinčius, kurie dar neprisidėjo prie lietuviškos veiklos. Senieji ateiviai, antro pasaulinio karo emigrantai ir naujai atvykstantieji turi ne tik vienas kitam padėti Amerikoje, bet ir padėti Lietuvai atsistatyti.

Pranas Zapolis prisimena savo tėvo žodžius, kad turime būti geri Amerikos piliečiai, bet negalime apleisti Lietuvos. Kol Lietuva buvo pavergta, jis stengėsi neleisti Lietuvos kultūrai numirti. Jo filosofija — „Per gyvenimą einame tik vieną kartą ir, jei galime, reikia kitiems padėti". Jo atpildas — susipažinimas labai daug gerų žmonių.

Indrė

---

x Švč. M. Marijos Gimimo parapijos mokyklos sporto klubas turės birželio 3 d., trečiadienį, 7:30 val. vak. susirinkimą parapijos salėje. Sportu susirūpinę mokinių tėvai kviečiami būtinai susirinkime dalyvauti.

x Bažnyčios remontui Jurbarke per Sofiją Plenienę paaukojo Antanina ir Artūras Galinaičiai iš Chicagos 50 dol., Ona Mironienė iš Californijos 10 dol. Tai pat aukojo Irena Gelažienė 50 dol. ir Ona Vaičekonienė 25 dol.

x Valdas Adamkus pasidalins įspūdžiais apie įvykius Lietuvoje po mišių, 12 val. p.p., birželio 21 d., Pasaulio Lietuvių centro didžiojoje salėje. Įėjimo auka — paremti American Dental Assistance to Lithuania (ADAL) veiklą.

(sk)

x Sekminėse, š.m. birželio 7 d., 10:30 val. ryto šv. Mišios bus aukojamos už **a.a. Adelės Kazlienės** vėlę Šv. Jurgio parapijoje. Kviečiam prisiminti ir pasimelsti už choristę. Šv. Mišias užprašė Monika ir Juozas Damušiai.

(sk)

x Alė ir Pranas Skirmantai iš Glendale, CA ir dr. Adolfas ir Algė Šležai iš Flossmoor, IL prisiuntė po $1,000 komitetui Lietuvos ambasadai paremti. Juo daugiau bus lėšų surinkta, tuo didesnė bus dosniojo aukotojo padvigubinta suma.

(sk)

x Už a.a. Joną Jokubką, buvusį Chicagos Vyčių seniorų kuopos pirmininką, jo mirties metinių proga bus atnašaujamos šv. Mišios birželio 3 d., trečiadienį, 9 val. ryto Marijonų koplyčioje. Nariai ir svečiai maloniai kviečiami dalyvauti ir prisiminti a.a. Joną savo maldose. Po gedulo šv. Mišių bus kavutė ir trumpas susirinkimas. Prisiminimą rengia ir visus kviečia Chicagos Vyčių seniorų kuopos valdyba ir Petras Jokubka, pirmininkas.

(sk)

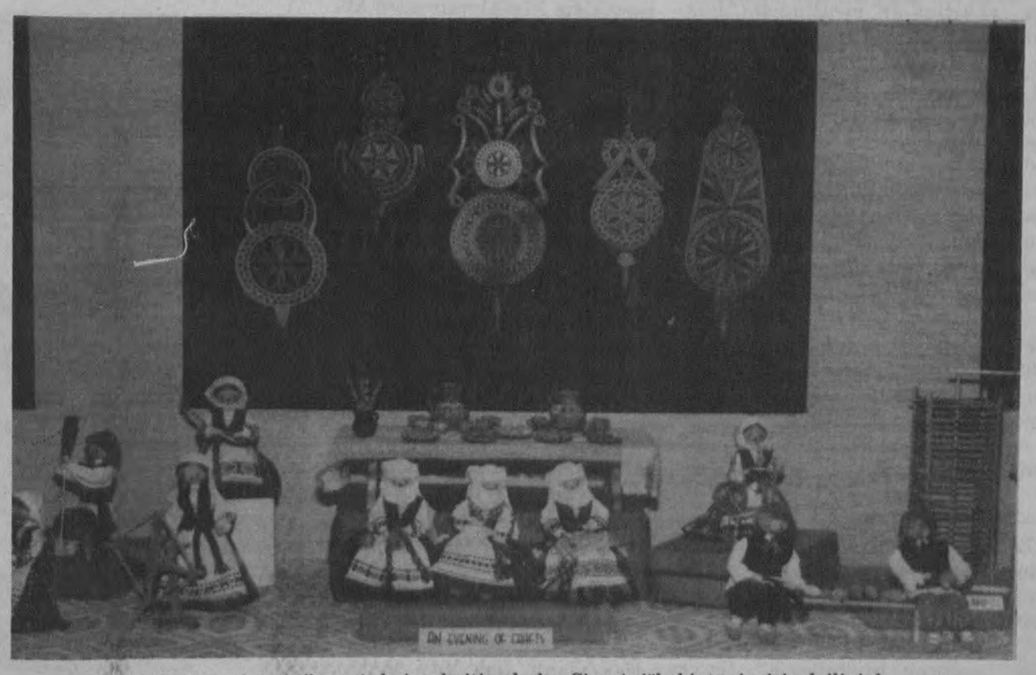

„Aukštaičio vakaronė" — prie kaimo buities darbų. Sienoje iškabintos įvairių dailininkų verpstės iš gausaus S. Šatienės rinkinio.

Nuotr. A. Bagdonavičiūtės-Avanzato

ČEČĖNAI GRĮŽTA PRIE SENŲ TRADICIJŲ

E. RINGUS

Ilgai užtruko carams užvaldyti Kaukazo kalnų tautas. Be savo piliečių, tautų pavergimui dažnai buvo naudojami ir Baltijos kraštų gyventojai, ištremti už įvairius politinius nusikaltimus, ypač po abiejų sukilimų — 1831 ir 1863 metais. Taip vienas V. Landsbergio giminaitis atitarnavo 15 metų, kovodamas prieš kaukaziečius po 1863 m. sukilimo. Perbėgti į kaukaziečių pusę būdavo pavojinga, nes jie dėvinčius carinę uniformą be gailesčio sutvarkydavo.

Čečėnai-Ingušai yra musulmonai. Stalinas, rodydamas savo didžiadvasiškumą, kaip kaukazietis, 1926 m. įkūrė Čečėnų-Ingušų autonominę sritį. Tuo jis sau simpatijos neįgijo ir, vokiečiams artėjant, jie be gailesčio sutvarkė vietinius pareigūnus. Užtat po karo daugumas gyventojų išblaškyti po plačias sovietų teritorijas. Pamažu tačiau čečėnai-ingušai grįžo į savo numylėtus kalnus.

Perestrokai atėjus, jie vieni pirmųjų pradėjo priešintis ir jau ginkluotai stengėsi atgauti prarastą laisvę. Todėl Gorbačiovo įpėdinis Jelcinas, tik užėmęs prezidento pareigas, susigundė parodyti pavyzdį kitoms tautoms, nusiuntė Omono dalinius. Opozicijai pasipriešinus, prie labai kruvinų susirėmimų nepriėjo. Nepriėjo ir todėl, kad Čečenijoje atsikūrė sena tradicija, gyvavusi nuo senovės. Čečenijoje nuo senovės egzistavo „Vyresniųjų Taryba".

Kas ta „Taryba"? Ši taryba jau egzistavo ir komunistiniais laikais, bet neturėjo didesnės įtakos, buvo partiečių ignoruojama ir pajuokiama. Perestroikai atėjus, jų reikšmė ir įtaka didokai pakilo. Tarybą sudaro vyresnieji, išrinkti iš įvairių vietovių, pasižymį savo sumanumu ir turį vietinį autoritetą. Sprendžiamu momentu visi „vyresnieji" susirinkę apsupo „Omono" dalinių kareivines, sudarydami gyvą pertvarą tarp rusų ir apginkluotų čečėnų, tuo būdu sustabdydami neišvengiamą susirėmimą. Po poros dienų taryba parūpino sunkvežimius ir visi omoniečiai buvo išvežti iš Čečenijos sostinės.

Šią tarybą čečėnai vadina „Machkechel". Dabar jų nutarimai turi beveik lygias teises su teisinių įstaigų sprendimais nesunkiuose kriminaliniuose nusikaltimuose. Jie naudojasi dėsniais remiantis Koranu. Naujai išrinktas parlamentas ir „Vyresniųjų Taryba" konkuruoja dėl įtakos krašte. Islamiškoms tradicijoms grįžtant, vyresniųjų tarybos įtaka auga, nes jų sprendimai remiasi teisingumu, be korupcijos, be vilkinimo ir be atlyginimo. Jie netgi dėvi savo seną aprangą, ir tiems, kurie turi baltą priejuostę (pažymys atsilankymo Mekoje) skiriamas ypatingas dėmesys ir pagarba.

Vyresniųjų tarybų kompetencijai priklauso šeimyniniai kivirčiai, nesutarimai tarp kaimynų ir netgi kivirčai tarp atvykusių rusų ir vietinių gyventojų, jeigu tai liečia nekilnojamą turtą.

Jau per pora metų „kairieji-demokratai" iš vienos pusės, „dešinieji-patriotai" iš kitos puola provoslavų hierarchiją už jos netikusį vaidmenį komunistiniame laikotarpyje. Maža to pradėjo skelbti ir kaltinti kai kuriuos aukštus hierarchus aktyviu bendradarbiavimu su KGB.

Neseniai paskelbtas ilgas sąrašas slapyvardžių, neva dvasiškių tarnavusių KGB eilėse. „Dešinieji — patriotai net kaltina hierarchiją, kad vyriausiu patriarchu išrinktas netikras rusas, bet dvasiškis, gimęs Taline ir su vokiška pavarde Ridiger. Tie patys kaltina hierarchiją, kad neprisideda prie rusiško patriotinio atgimimo judėjimo.

Kitas laikraštis energingai gina pravoslavišką Bažnyčią už jos kančias, ištvermę ir sunkų laviravimą. Pabrėžia, kad, laisvei atėjus, Bažnyčia atgyja, kad cerkvės atstatomos, kad jos yra lankomos. Popų skaičius smarkiai auga ir į jų eiles stoja buvę karininkai, inžinieriai, mokytojai.

Tatarstanas pranešė Maskvai, kad jis neturi teisės rinkti mokesčių iš jų piliečių. Vietoje to, Tatarstano vyriausybė pažadėjo mokėti Maskvai metinę duoklę.

Solženycino žmona lankėsi Maskvoje ir davė suprasti, kad jos šeima ketina grįžti Rusijon.

REKORDINĖ VĖSA

Kapinių puošimo dieną, gegužės 25 d., Chicagoje šiemet temperatūra buvo nukritusi net iki 32 laipsnių. Tai žemiausia gegužės 25 d. temperatūra, bet kada buvusi Chicagoje tą dieną.

Advokatas Jonas Gibaitis
6247 S. Kedzie Avenue
Chicago, IL 60629
Tel. (1-312) 776-8700
Darbo val. nuo 9 iki 7 val. vak.
Šeštad. 9 v.r. iki 1 val. d.